

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ,
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
Ι.Τ.Υ.Ε. «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»**

**Αγγελική Ευθυμίου Ηλίας Δήμος
Μαρία Μητσιάκη Ιουλία Αντύπα**

**Εικονογραφημένο Λεξικό
Το Πρώτο μου Λεξικό**

Α΄. Β΄. Γ΄ Δημοτικού

**Τόμος 8ος
(Λ,λ - Μ,μ (-μήνυμα))**

Εικονογραφημένο Λεξικό

Α΄, Β΄, Γ΄ Δημοτικού

Το Πρώτο μου Λεξικό

**Τόμος 8ος
(Λ,λ - Μ,μ (-μήνυμα))**

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

**Αγγελική Ευθυμίου, Λέκτ. Δημοκρί-
τειου Παν. Θράκης
Ηλίας Δήμος, Εκπαιδευτικός Π.Ε.
Μαρία Μητσιάκη, Φιλολόγος
Ιουλία Αντύπα, Λεξικογράφος**

ΚΡΙΤΕΣ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ

**Α. Ν. Συμεωνίδου-Χριστίδου,
Καθηγήτρια Α.Π.Θ.
Κωνσταντίνος Παπανδρέου,
Σχολικός Σύμβουλος
Εμμανουήλ Χαρίτος,
Εκπαιδευτικός Π.Ε.**

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

**Λήδα Βαρβαρούση, Εικονογράφος
– Σκιτσογράφος**

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
Ελένη Λεοντσίνη, Φιλόλογος

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ
ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

Πέτρος Μπερερής, Σύμβουλος του
Παιδαγ. Ινστιτούτου

Χρήστος Παπαρίζος, Σύμβουλος
του Παιδαγωγ. Ινστιτ.

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ
Dr Αρετή Καραθανάση-
Κατσαούνου, Μόνιμη Πάρεδρος
του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

ΕΞΩΦΥΛΛΟ

Αγγέλικα Κοροβέση, ζωγράφος

ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ
ACCESS Γραφικές Τέχνες Α.Ε.

**ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΓΙΑ
ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΜΕΙΩΜΕΝΗ ΟΡΑΣΗ**
Ομάδα εργασίας για το Ινστιτούτο
Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Προσαρμογή: 1) Παναγιώτα Δούρου,
Εκπαιδευτικός, 2) Ελένη Γκότση,
Εκπαιδευτικός
Επιμέλεια: Παραδείση Μαρία,
Εκπαιδευτικός

Επιστημονικός υπεύθυνος:
Βασίλης Κουρμπέτης, Σύμβουλος
Α΄ του Υ.ΠΟ.ΠΑΙ.Θ

Υπεύθυνη του έργου: Μαρία
Γελαστοπούλου, Μ.Εδ. Ειδικής
Αγωγής

Τεχνική υποστήριξη: Κωνσταντίνος
Γκυρτής, Δρ. Πληροφορικής

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ,
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ
ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ
& ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»**

**Αγγελική Ευθυμίου Ηλίας Δήμος
Μαρία Μητσιάκη Ιουλία Αντύπα**

**ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ:
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ**

**Εικονογραφημένο Λεξικό
Α΄, Β΄, Γ΄ Δημοτικού**

Το Πρώτο μου Λεξικό

**Τόμος 8ος
(Λ,λ - Μ,μ (-μήνυμα))**

**Γ' Κ.Π.Σ. / ΕΠΕΑΕΚ II / Ενέργεια
2.2.1 / Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α:
«Αναμόρφωση των προγραμμάτων
σπουδών και συγγραφή νέων εκ-
παιδευτικών πακέτων»**

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Δημήτριος Βλάχος

**Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστι-
τούτου**

**Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή νέων
βιβλίων και παραγωγή υποστηρι-
κτικού εκπαιδευτικού υλικού με βά-
ση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το Δη-
μοτικό και το Νηπιαγωγείο»**

**Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Τύπας
Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστι-**

**τούτου
Αναπληρωτής Επιστημονικός
Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Οικονόμου
Σύμβουλος του Παιδαγωγικού
Ινστιτούτου**

**Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75%
από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό
Ταμείο και 25% από εθνικούς
πόρους.**

Προέλευση Χάρτη της Ελλάδας

**«Γνωρίζω την Ελλάδα» Γεωγραφία
Ε΄ Δημοτικού, Οργανισμός Εκδό-
σεως Διδακτικών Βιβλίων, Έκδοση
Δ΄, Αθήνα 2005**

λαβράκι ----- λαγός-

Λ Λ

λαβράκι [το] ουσιαστικό
(λαβράκια)

☑ Το λαβράκι είναι
ένα στενόμακρο
και μεγάλο ψάρι.

✓ Λέμε ότι έπιασες λαβράκι, ό-
ταν έχεις μία μεγάλη επιτυχία.

🎵 λα-βρά-κι

λαγός [ο], **λαγουδίνα** [η]
ουσιαστικό (λαγοί, λαγουδίνες)

☑ Ο λαγός είναι ένα τριχωτό, μι-
κρό ζώο με μακριά αυτιά και κο-

α
β
γ
δ
ε
ς
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- λαγός ----- λάδι

ντή ουρά που τρέχει πολύ γρήγορα.

✓ Όταν τρως λαγό, τρως το κρέας του.

✓ Όταν γίνεσαι λαγός, φοβάσαι κάτι και φεύγεις τρέχοντας.

🎵 λα-γός 🖋️ ‘το αγρόκτημα’

λάδι [το] ουσιαστικό (λάδια)

☑️ Το λάδι είναι ένα παχύ υγρό που το βγάζουμε από τις ελιές και το χρησιμοποιούμε στο φαγητό.

✓ Λάδι βάζουμε και στις μηχανές.

✓ Όταν η θάλασσα είναι λάδι, δεν έχει καθόλου κύμα. Όταν βγάζεις το λάδι κάποιου, τον

λάδι ----- λάθος

ταλαιπωρείς.

◇ Όταν κάτι είναι **λαδί**, έχει το χρώμα του λαδιού. Όταν **λαδώνεις** την πόρτα, της βάζεις **λάδι**.

♪ λά-δι

λαδώνω ρήμα (λάδωσα, θα λαδώσω) → λάδι

λάθος [το] ουσιαστικό (λάθη)

☑ Όταν κάνεις **λάθος**, κάνεις κάτι που δεν είναι σωστό ή που δεν έχει το αποτέλεσμα που θα ήθελες.

✎ Η Αλίκη έκανε **λάθος** και αντί να μπει στην τάξη της μπήκε στην τάξη του Κώστα.

● σωστό

α
β
γ
δ
ε
ς
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- λάθος----- λαθραίος

✓ Όταν κάνω κάτι κατά λάθος, το κάνω χωρίς να το θέλω.

 Ο Ίγκλι έριξε κατά λάθος τη μπάλα στο τζάμι του κυρίου Μιχάλη.

✓ (σαν επίθετο) Ο Κώστας πήρε λάθος αριθμό και σήκωσε το τηλέφωνο ένας άγνωστος κύριος.

● σωστός λά-θος

λαθραίος, λαθραία, λαθραίο
επίθετο (λαθραίοι, λαθραίες, λαθραία)

Όταν ένα εμπόρευμα είναι λαθραίο, το έχει φέρει κάποιος κρυφά στη χώρα. «Στο αεροδρόμιο η αστυνομία έπιασε κάποιον που έφερε λαθραία ρολό-

λαθραίος ----- λαϊκός

για στην Ελλάδα» είπε ο θείος Τάκης.

◇ **Λαθρεπιβάτης** είναι αυτός που ταξιδεύει κρυφά χωρίς να πληρώσει εισιτήριο.

♪ λα-θραί-ος

λαθρεπιβάτης [ο], **λαθρεπιβάτισσα** [η] ουσιαστικό (λαθρεπιβάτες, λαθρεπιβάτισσες)
→ λαθραίος

λαϊκός, λαϊκή, λαϊκό επίθετο (λαϊκοί, λαϊκές, λαϊκά)

✓ Όταν κάτι είναι λαϊκό, είναι του λαού, έχει σχέση με τον λαό.

✍ Οι παροιμίες είναι λόγια της λαϊκής σοφίας.

α
β
γ
δ
ε
ς
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- **λαϊκός** ----- **λαιμός**

◇ Στη **λαϊκή αγορά**, **φωνίζεις** φρούτα και λαχανικά. **λαός**
 🎵 **λα-ϊ-κός Δες αγορά**

λαίμαργος, λαίμαργη, λαίμαρ-γο επίθετο (λαίμαργοι, λαίμαργες, λαίμαργα)
 ✓ Όταν είσαι **λαίμαργος**, τρως γρήγορα πολύ φαγητό.
 ✎ «Ποπό! Έφαγες δύο πιάτα πατάτες μέσα σε πέντε λεπτά! Είσαι πολύ **λαίμαργη**, Αθηνά!» είπε η Ελένη. ◇ Όταν είσαι **λαίμαργος**, έχεις **λαιμαργία**. 🎵 **λαί-μαρ-γος**

λαιμός [ο] ουσιαστικό (λαιμοί)
 ✓ Ο **λαιμός** ενώνει το κεφάλι με το υπόλοιπο σώμα σου.

Λαιμός----- Λάκκος

✓ Η κυρία Μαργαρίτα αποφεύγει τις μπλούζες με ψηλό λαιμό, γιατί τη σφίγγουν.

🎵 λαι-μός ✍️ 'το σώμα μας'

Λακκάκι [το] ουσιαστικό
(λακκάκια) → λάκκος

Λάκκος [ο] ουσιαστικό (λάκκοι)

☑️ Όταν ανοίγεις έναν λάκκο, ανοίγεις μία βαθιά τρύπα στο χώμα μ' ένα φτυάρι.

✍️ Η Αθηνά και ο Κώστας ανοίγουν λάκκους στην άμμο.

- λάκκος ----- λάμπα

◇ Το λακκάκι είναι μία βουλίτσα στο μάγουλο σου. 🎵 λάκ-κος

λακκούβα [η] ουσιαστικό (λακκούβες)

☑ Η λακκούβα είναι μία μικρή τρύπα στο χώμα.

✍ Ο κύριος Γιάννης είναι καλός οδηγός και πάντα προσέχει τις λακκούβες όταν βρέχει.

🎵 λακ-κού-βα

λαλώ και **λαλάω** ρήμα (λάλησα, θα λαλήσω)

☑ Όταν ένας κόκορας λαλεί, κάνει «κικιρίκου». 🎵 λα-λώ

λάμπα [η] ουσιαστικό (λάμπες)

λάμπα -----λαμπάδα

☑️ Ανάβεις μία λάμπα για να έχει φως στο σκοτάδι. ✍️ «Κώστα, ξέρεις ν' αλλάζεις μία λάμπα που έχει καεί;» ρώτησε η Αθηνά.

◇ λάμπω 🎵 λά-μπα

λαμπάδα [η] ουσιαστικό
(λαμπάδες)

☑️ Η λαμπάδα είναι ένα μεγάλο και χοντρό κερί. ✍️ Η Αθηνά πήρε από τον νονό της μία λαμπάδα με τον Φοίβο και την Αθηνά για το Πάσχα.

◇ λάμπω

🎵 λα-μπά-δα

α
β
γ
δ
ε
ς
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- λαμπερός ----- λάμπω

λαμπερός, λαμπερή, λαμπερό
επίθετο (λαμπεροί, λαμπερές,
λαμπερά) → λάμπω

λάμπω ρήμα (έλαμψα, θα
λάμψω)

Όταν κάτι λάμπει, δίνει πολύ
φως.

 Όταν ο ήλιος λάμπει, μας φω-
τίζει και μας ζεσταίνει.

✓ Όταν λάμπει το σπίτι σου, α-
στράφτει από καθαριότητα.

✓ Λέμε ότι κάποιος λάμπει, όταν
αστράφτει από υγεία και ομορ-
φιά.

◇ Όταν κάτι είναι λαμπερό, λά-
μπει, έχει δηλαδή λάμψη.

λάμπα, λαμπάδα 🎵 λά-μπω

λαός-----λαρύγγι

λαός [ο] ουσιαστικό (λαοί)

☑️ **Λαός** είναι όλοι οι κάτοικοι ενός τόπου.

✍️ Ο πρωθυπουργός μίλησε στον ελληνικό **λαό** από την τηλεόραση. 🎵 **λα-ός**

λάρυγγας [ο] ουσιαστικό (λάρυγγες) → **λαρύγγι**

λαρύγγι [το] ουσιαστικό (λαρύγγια)

☑️ Το **λαρύγγι** είναι το μέσα μέρος του λαιμού σου. ✍️ «Τραγουδούσα συνέχεια και πόνεσε το **λαρύγγι** μου» είπε η Αθηνά.

✓ Όταν λες σε κάποιον «θα σου στρίψω το **λαρύγγι**», εννοείς

α
β
γ
δ
ε
ς
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α - λαρύγγι ----- λάσπη

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πως θα τον πνίξεις. ○ λάρυγ-
γας 🎵 λα-ρύγ-γι

λάσπη [η] ουσιαστικό (λάσπες)

☑ Η λάσπη είναι χώμα ανακατε-
μένο με νερό.

✍ Έβρεχε και οι δρόμοι ήταν γε-
μάτοι λάσπη. Η Αθηνά γύρισε με
λασπωμένα πόδια.

✓ Λέμε ότι τα μακαρόνια έχουν
γίνει λάσπη, όταν έχουν βράσει
περισσότερο απ' όσο πρέπει.

◇ Όταν τα πόδια σου είναι λα-
σπωμένα,

τα έχεις λασπώσει

και είναι

γεμάτα λάσπες.

🎵 λά-σπη

λασπώνω ----- λάστιχο

λασπώνω, λασπώνομαι ρήμα
(λάσπωσα, θα λασπώσω) → λά-
σπη

λάστιχο [το] ουσιαστικό
(λάστιχα)

☑ Ένα αυτοκίνητο, μία μηχανή
ή ένα ποδήλατο έχουν στις ρό-
δες τους λάστιχα.

✓ Το λάστιχο σφίγγει ένα ρούχο
πάνω σου. ✍ «Το λάστιχο στη
φούστα μου έχει χαλάσει» είπε η
Αθηνά.

✓ Η Αθηνά και η Ελένη παίζουν
λάστιχο στην αυλή του κυρίου
Μιχάλη.

◇ **λαστιχάκι**

🎵 λά-στι-χο

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α - λατρεύω ----- λαχανιάζω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

λατρεύω, λατρεύομαι ρήμα
(λάτρεψα, θα λατρέψω)

☑ Όταν λατρεύεις κάποιον, τον αγαπάς πολύ. ✍ Ο Κώστας λατρεύει τους γονείς του.

✓ Όταν λατρεύεις τον Θεό, πιστεύεις και προσεύχεσαι σ' αυτόν.

◇ Όταν έχεις λατρεία για κάποιον, τον λατρεύεις.

🎵 λα-τρεύ-ω

λαχανιάζω ρήμα (λαχάνιασα, θα λαχανιάσω)

☑ Όταν λαχανιάζεις, αναπνέεις με δυσκολία, επειδή έχεις κουρασθεί. ✍ Ο Ίγκλι λαχάνιασε, επειδή ανέβηκε τρέχοντας τα

λαχανιάζω ----- λάχανο

σκαλιά του σχολείου.

🎵 λα-χα-νια-ζω

λαχανικό [το] ουσιαστικό
(λαχανικά)

☑ Τα λαχανικά είναι φυτά που φυτρώνουν χαμηλά στη γη. Άλλοτε τα τρώμε ωμά και τα κάνουμε σαλάτα κι άλλοτε τα μαγειρεύουμε. Το μαρούλι, η πιπεριά και το λάχανο είναι λαχανικά. **◇ λάχανο** ○ ζαρζαβατικό

🎵 λα-χα-νι-κό

λάχανο [το] ουσιαστικό
(λάχανα)

☑ Το λάχανο είναι ένα στρογγυλό λαχανικό με ανοιχτά πρά-

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- λάχανο ----- λαχείο

σινα -ή μοβ φύλλα.

◇ Ο θείος Τάκης έχει λαχανόκη-
πο. Συχνά κόβει λαχανόφυλλα
και φτιάχνει λαχανόρουζο και λα-
χανοντολμάδες.

Είναι τα αγαπημένα
του φαγητά.

♪ λά-χα-νο

λαχείο [το] ουσιαστικό (λαχεία)

☑ Τα λαχεία είναι χαρτάκια με
αριθμούς. Αν ο δικός σου αριθ-
μός βγει πρώτος, κερδίζεις πολ-
λά λεφτά. ✍ Ο κύριος Δημήτρης
αγοράζει συχνά λαχεία με την
ελπίδα πως θα κερδίσει.

◇ λαχνός ♪ λα-χεί-ο

λαχτάρα [η] ουσιαστικό
(λαχτάρες)

☑ Ο πρίγκιπας πήρε με **λαχτάρα** στην αγκαλιά του τη Χιονάτη. Ήθελε πάρα πολύ να την αγκαλιάσει.

✓ Η Αλίκη περίμενε με **λαχτάρα** τ' αποτελέσματα των εξετάσεων. Περίμενε με ανυπομονησία.

✓ Ο κύριος **Μιχάλης** έπαθε μεγάλη **λαχτάρα** σήμερα. Κόντεψε να τον χτυπήσει αυτοκίνητο και τρόμαξε πολύ.

◇ Όταν **λαχταράς** κάτι, το θέλεις πολύ. Όταν όμως **λαχταράς** από κάτι, τρομάζεις.

🎵 λα-χτά-ρα

- λαχταρώ ----- λέγω

λαχταρώ και **λαχταράω** ρήμα
(λαχτάρησα, θα λαχταρήσω)
→ λαχτάρα

λεβέντης [ο], **λεβέντισσα** [η]
ουσιαστικό (λεβέντες, λεβέντισ-
σες)

Όταν κάποιος είναι **λεβέντης**,
είναι πολύ γενναίος, τίμιος και
δυνατός.

 Οι ήρωες του 1821 ήταν **λεβέ-
ντες** που πολέμησαν για την πα-
τρίδα τους. ○ παλικάρι

◇ Όταν κάποιος είναι **λεβέντης**,
έχει **λεβεντιά**. 🎵 λε-βέ-ντης

λέγω ρήμα (είπα, θα πω) → λέω

λείζερ [το] ουσιαστικό (λείζερ)

☑ Το λείζερ είναι ένα μηχάνημα που στέλνει λεπτές ακτίνες φωτός. Το χρησιμοποιούμε για να κάνουμε μία εγχείριση, για να κόβουμε τα μέταλλα και για να τυπώνουν κάποια είδη εκτυπωτών. 🎵 λεί-ζερ

λείος, λεία, λείο επίθετο (λείοι, λείες, λεία)

☑ Το δέρμα του μωρού της θείας Κατερίνας είναι λείο, δηλαδή όταν το πιάνεις, είναι ίσιο και απαλό. ● τραχύς, ανώμαλος
🎵 λεί-ος

λείπω ρήμα (έλειψα, θα λείπω)

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- λείπω -----λειρι

☑ Όταν λείπεις από κάπου, δεν είσαι εκεί. ✎ Η Αθηνά έλειπε από την τάξη για λίγες μέρες, γιατί ήταν άρρωστη.

✓ Όταν κάποιος σου λείπει, είναι μακριά, αλλά τον χρειάζεσαι κοντά σου. ✎ Η Αθηνά δεν είναι καλά, γιατί της λείπει η Ροζαλία.

✓ Όταν λείπει ένα κομμάτι από την τούρτα, δεν είναι ολόκληρη.

✓ Όταν λες «Αυτό μου έλειπε!», σου έχει συμβεί κάτι που δεν ήθελες. 🎵 λεί-πω

✓ Όταν λες «Αυτό μου έλειπε!», σου έχει συμβεί κάτι που δεν ήθελες. 🎵 λεί-πω

λειρι [το] ουσιαστικό (λειριά)

☑ Το λειρι του κόκορα είναι το κόκκινο λοφίο που έχει πάνω

Λειρί----- λειτουργώ

στο κεφάλι του. λει-ρί

Λειτουργώ ρήμα (λειτούργησα, θα λειτουργήσω)

Όταν κάτι λειτουργεί, δουλεύει σωστά. «Κάθε φορά που το ασανσέρ δε λειτουργεί, ανεβαίνουμε με τα πόδια. Δυστυχώς η λειτουργία του σταματάει συχνά» είπε η Αθηνά.

✓ Όταν τα μαγαζιά δε λειτουρ-γούν, είναι κλειστά.

✓ Όταν ένας παπάς λειτουργεί σε μία εκκλησία, είναι υπεύθυνος για τη Θεία Λειτουργία.

◇ **λειτουργία** λει-τουρ-γώ

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α - λεκάνη ----- λεκές

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

Λεκάνη [η] ουσιαστικό (λεκάνες)

☑ Η λεκάνη είναι ένα δοχείο από πλαστικό ή από μέταλλο για να πλένεις τα ρούχα σου.

✓ Στο μπάνιο υπάρχει η λεκάνη του νιπτήρα και η λεκάνη της τουαλέτας.

✓ Η λεκάνη σου είναι όλα τα κόκαλα του σώματος σου που είναι κάτω από τη μέση και στηρίζουν τα πόδια σου.

🎵 λε-κά-νη 'το μπάνιο'

Λεκές [ο] ουσιαστικό (λεκέδες)

☑ Ο λεκές είναι το σημάδι που αφήνει το μελάνι από το στίλο στη μπλούζα σου. Λεκέδες μπορεί να γίνουν από καφέ, κρασί,

Λεκές ----- λεμονάδα

σοκολάτα, λάδι
ή κάτι άλλο.

🎵 λε-κές

Λεμονάδα [η] ουσιαστικό
(λεμονάδες) → λεμόνι

Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με τη Ροζαλία που χάθηκε, ψάξε μέσα στο λεξικό τις λέξεις αναστατώνω, ανησυχώ, εξαφανίζομαι, βρίσκω, καταφεύγω, κουλουριάζω, κουνώ, χαίρομαι, χοροπηδώ

α
β
γ
δ
ε
ς
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α - λεμόνι ----- λέξη

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

λεμόνι [το] ουσιαστικό
(λεμόνια)

☑ Το λεμόνι είναι ένα κίτρινο φρούτο με πολύ ξινή γεύση.

✍ Το καλοκαίρι ο κύριος Γιάννης πίνει κρύο τσάι με μία φέτα λεμόνι.

✓ Λέμε ότι είσαι κίτρινος σαν το λεμόνι, όταν είσαι πολύ χλωμός.

◇ Η λεμονάδα είναι ένα αναψυκτικό με ζάχαρη, λεμόνι και νερό.

Το δέντρο που κάνει λεμόνια είναι η λεμονιά. 🎵 λε-μό-νι

λέξη [η] ουσιαστικό (λέξεις) ☑ Η λέξη «και» έχει τρία γράμματα,

ενώ η λέξη «γάτα» τέσσερα.

✓ Όταν διηγείσαι μία ιστορία λέξη προς λέξη, τη λες με κάθε λεπτομέρεια.

✓ Λέμε ότι δε βγάζεις λέξη από ένα κείμενο, όταν δεν καταλαβαίνεις τίποτα. Επίσης λέμε ότι ακολουθείς την τελευταία λέξη της μόδας, όταν ντύνεσαι πολύ μοντέρνα. **◇ Το λεξιλόγιο σου είναι όλες οι λέξεις που ξέρεις και χρησιμοποιείς στη γλώσσα σου.** λέ-ξη

Λεξικό [το] ουσιαστικό (λεξικά)

☑ Το λεξικό εξηγεί τι σημαίνουν οι λέξεις και πώς γράφονται. Το βιβλίο που κρατάς στα χέρια

- **λεξικό** ----- **λέπι**

σου είναι ένα **λεξικό**.

◇ **λέξη** 🎵 λε-ξι-κό

λεοπάρδαλη [η] ουσιαστικό
(λεοπαρδάλεις)

☑️ Η **λεοπάρδαλη** είναι μία μεγάλη άγρια γάτα της Αφρικής. Η

λεοπάρδαλη έχει κίτρινο τρίχωμα με μαύρες βούλες.

○ **πάνθηρας** 🎵 λε-ο-πάρ-δα-λη

λέπι [το] ουσιαστικό (λέπια)

☑️ Τα **λέπια** είναι μικρές σκληρές πλάκες που προστατεύουν το δέρμα των ψαριών.

🖋️ Η κυρία **Μαργαρίτα** καθαρίζει

τα λέπια των ψαριών προτού τα τηγανίσει.

🎵 Λέ-πι

Λεπίδα [η] ουσιαστικό (λεπίδες)

☑️ Η λεπίδα είναι το μακρύ κοφτερό μέρος από ένα μαχαίρι ή ένα σπαθί. ✂️ «Κώστα, μη βάζεις το δάχτυλο σου στη λεπίδα του μαχαιριού, γιατί θα κοπείς!» φώναξε η Ελένη. 🎵 λε-πί-δα

Λεπτό [το] ουσιαστικό (λεπτά)

☑️ Μία ώρα έχει εξήντα λεπτά. Ένα ευρώ πόσα λεπτά έχει;

🎵 λε-πτό

α - λεπτός ----- λερώνω

β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

λεπτός, λεπτή, λεπτό επίθετο
(λεπτοί, λεπτές, λεπτά)

✓ Όταν είσαι λεπτός, έχεις αδύνατο σώμα. ○ αδύνατος

● παχύς, χοντρός

✓ Όταν κάτι είναι λεπτό, δεν έχει μεγάλο όγκο.

✍ Ο Κώστας έκοψε μία λεπτή φέτα τυρί, γιατί δεν πεινούσε πολύ. ○ ψιλός ● παχύς, χοντρός

✓ Όταν έχεις λεπτούς τρόπους, είσαι ευγενικός. 🎵 λε-πτός

λέρα [η] ουσιαστικό (λέρες)
→ **λερώνω**

λερώνω, λερώνομαι ρήμα
(λέρωσα, θα λερώσω)

Λερώνω ----- λέσχη

✓ Όταν λερώνεις κάτι, το κάνεις βρόμικο. ✍ Ο Κώστας δε φοράει άσπρα ρούχα, γιατί λερώνουν πολύ εύκολα. Σήμερα όμως λέρωσε τη μπλούζα του με σοκολάτα. ○ βρομίζω

◇ Ευτυχώς η μπλούζα του έχει καφέ χρώμα και δε φαίνεται η λέρα πάνω της. ○ βρομιά

🎵 λε-ρώ-νω

λέσχη [η] ουσιαστικό (λέσχες)

✓ Η λέσχη είναι μία ομάδα ανθρώπων που συναντιούνται σε συγκεκριμένο χώρο συχνά, επειδή έχουν τα ίδια ενδιαφέροντα. ✍ Ο Ίγκλι και ο Κώστας πηγαίνουν στην ίδια λέσχη ποδο-

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- λέσχη ----- λευκός

σφαίρου.

✓ Στη φοιτητική λέσχη τρώνε οι φοιτητές. 🎵 λέ-σχη

λευκοπλάστης [ο] ουσιαστικό (λευκοπλάστες)

☑ Με τον λευκοπλάστη σκεπάζεις ένα κόψιμο ή μία πληγή για να τα κρατήσεις καθαρά.

○ χανζαπλάστ

🎵 λευ-κο-πλά-στης

- Λέμε και το λευκοπλάστ.

λευκός, λευκή, λευκό επίθετο (λευκοί, λευκές, λευκά)

☑ Όταν κάτι είναι λευκό, είναι άσπρο. ✍ Το δέρμα της Χιονάτης είναι λευκό σαν χιόνι.

Λευκός ----- λεύκωμα

✓ Τα λευκά είδη είναι κεντήματα, σεντόνια και πετσέτες.

○ άσπρος ● μαύρος

♪ λευ-κός

Λεύκωμα [το] ουσιαστικό
(λευκώματα)

☑ Το λεύκωμα είναι ένα τετράδιο με σκέψεις δικές σου και των φίλων σου. ✍ Η Αθηνά έγραψε ένα στιχάκι για την αγάπη στο **λεύκωμα** της Ελένης.

✓ Ο θεός Τάκης χάρισε στη γυναίκα του ένα λεύκωμα των Ολυμπιακών αγώνων. Ένα βιβλίο με φωτογραφίες από τους Ολυμπιακούς Αγώνες.

♪ λεύ-κω-μα

α
β
γ
δ
ε
ς
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- λεφτά ----- λέω

λεφτά [τα] ουσιαστικό

Λεφτά είναι τα κέρματα και τα χαρτονομίσματα που πληρώνεις για ν' αγοράσεις κάτι.

 Αν έχεις πολλά λεφτά, είσαι πλούσιος. ○ χρήματα

 λε-φτά

λέω και **λέγω**, **λέγομαι** ρήμα (είπα, θα πω)

Όταν λες κάτι, μιλάς.

 Αν ξεκινήσει ο Κώστας να λέει, δεν τον σταματάει κανείς.

✓ «Με λένε Αθηνά, το δικό σου όνομα ποιο είναι»;

✓ -Τι θα πει η λέξη σελήνη, Αθηνά; -Σημαίνει φεγγάρι.

✓ «Τι θα έλεγες να πηγαίναμε

λέω ----- λεωφορείο

στη θάλασσα, Κώστα; Θα σου φαινόταν ωραία;» τον ρώτησε ο Νίκος.

✓ «Πες μας ένα τραγούδι από τον τόπο σου, Ίγκλι!» φώναξαν οι συμμαθητές του.

✓ Όταν λες το μάθημα απέξω, δεν κοιτάς καθόλου στο βιβλίο.

◇ Τα λόγια σου είναι οι κουβέντες που λες. Όταν βγάζεις λόγο, κάνεις μία ομιλία. Λέμε ότι κρατάς τον λόγο σου, όταν κρατάς την υπόσχεσή σου. 🎵 λέ-ω

λεωφορείο [το] ουσιαστικό
(λεωφορεία)

☑ Το λεωφορείο είναι ένα μεγάλο αυτοκίνητο που μεταφέρει

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- λεωφορείο ----- λεωφόρος

πολλούς επιβάτες. Το σχολικό λεωφορείο μεταφέρει κάθε μέρα τον Νίκο στο σχολείο.

◇ λεωφόρος λε-ω-φο-ρεί-ο
 'η πόλη'

λεωφόρος [η] ουσιαστικό
(λεωφόροι)

Η λεωφόρος είναι ένας φαρδύς και μεγάλος δρόμος μέσα στην πόλη. ◇ λεωφορείο
 λε-ω-φό-ρος

Ξέρεις άλλα θηλυκά ουσιαστικά που τελειώνουν σε -ος;

.....
.....

ληστεύω ----- λήγω

ληστεύω ρήμα (λήστεψα, θα ληστέψω) → ληστής

ληστής [ο] ουσιαστικό (ληστές)

☑ Ο ληστής κλέβει χρήματα ή άλλα αντικείμενα και τα κάνει δικά του. ✍ «Οι ληστές επιτέθηκαν στην τράπεζα μέρα μεσημέρι» είπε ο κύριος Γιάννης στην κυρία Μαργαρίτα. ○ κλέφτης

◇ Όταν κάποιος ληστεύει μία τράπεζα, κλέβει τα χρήματα της τράπεζας. 🎵 λη-στής

λήγω ρήμα (έληξα, θα λήξω)

☑ Όταν κάτι λήγει, φτάνει σ' ένα τέλος ή σταματά. ✍ Ο αγώνας έληξε ισόπαλος 0-0. Ο διαιτητής

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- λήγω ----- λιβάδι

είχε σφυρίξει τη λήξη του παιχνιδιού. ○ τελειώνω ● αρχίζω
 ◇ Τα γιαούρτια έχουν ημερομηνία λήξης, δηλαδή δεν τρώγονται μετά από την ημερομηνία αυτή. 🎵 λή-γω

Λιακάδα [η] ουσιαστικό (λιακάδες)

☑ Όταν έχει λιακάδα, η μέρα είναι ηλιόλουστη. 🎵 λια-κά-δα

Λιβάδι [το] ουσιαστικό (λιβάδια)

☑ Το λιβάδι είναι ένα χωράφι με χόρτα και λουλούδια. Στα λιβάδια βόσκουν αγελάδες και πρόβατα. 🎵 λι-βά-δι

Λιγάκι-----λίγος

Λιγάκι επίρρημα → **λίγος**

λίγος, λίγη, λίγο επίθετο (λίγοι, λίγες, λίγα)

☑ Όταν κάτι είναι **λίγο**, είναι μικρό στον αριθμό ή την ποσότητα. ✍ «Να βάλεις **λίγη ζάχαρη** στον καφέ, **Μαργαρίτα**» είπε ο κύριος **Αλέκος**. ● **πολύς**

◇ «Σε **λίγο** θ' αρχίσουν και οι καλοκαιρινές διακοπές» σκέφτηκε ο **θείος Αλέκος**. «Πρέπει να **λιγοστέψω** το φαγητό και να τρώω **λιγότερη ζάχαρη**. Όμως πεινάω, θα ήθελα **λιγάκι ψωμί** ακόμη».

🎵 **λί-γος**

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- **λιγοστεύω** ----- **λίμα**

λιγοστεύω ρήμα (λιγόστεψα, θα λιγοστεύσω) → λίγος

λιγότερος, λιγότερη, λιγότερο επίθετο (λιγότεροι, λιγότερες, λιγότερα) → λίγος

λιγνός, λιγνή, λιγνό επίθετο (λιγνοί, λιγνές, λιγνά)
 Όταν είσαι λιγνός, είσαι πολύ αδύνατος.
 Ο Πινόκιο είναι ένα ξύλινο ανθρωπάκι με λιγνά ποδαράκια και μεγάλη μύτη. ● χοντρός
 λι-γνός 'αντίθετα'

λίμα [η] ουσιαστικό (λίμες)
 Με τη λίμα τρίβεις τα νύχια

λίμα ----- λιμάνι

σου για να τα κάνεις ΠΙΟ ΚΟΝΤΑ και λεία.

◇ Τα λιμάρεις. 🎵 λί-μα

Λιμάνι [το] ουσιαστικό (λιμάνια)

☑ Στο λιμάνι αράζουν τα πλοία για να μην κινδυνεύουν από τα κύματα και την κακοκαιρία. Λιμάνι λέμε και μία πόλη που έχει λιμάνι. 🖋 Ο Πειραιάς είναι το

μεγαλύτερο
λιμάνι
της Ελλάδας.

🎵 λι-μά-νι

α
β
γ
δ
ε
ς
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- λιμάρω ----- λίμνη

λιμάρω ρήμα (λίμαρα, θα λιμάρω) → λίμα

λίμνη [η] ουσιαστικό (λίμνες)

☑ Η λίμνη είναι ένας τόπος γεμάτος γλυκό νερό που δεν ενώνεται με τη θάλασσα.

✍ Το ασχημόπαπο ζούσε σε μία λίμνη ανάμεσα σε καλάμια.

◇ Η λιμνοθάλασσα είναι μία λίμνη με αλμυρό νερό και βρίσκεται κοντά στη θάλασσα.

🎵 λί-μνη

Λιοντάρι ----- λιπαρός

Λιοντάρι [το], **λιονταρίνα** [η]
ουσιαστικό(λιοντάρια, λιονταρίνες)

☑ Το **λιοντάρι** είναι ένα άγριο και δυνατό ζώο. Έχει πλούσια χείτη και φουντωτή ουρά. Όταν το **λιοντάρι** φωνάζει, βρυχάται.

✓ Όταν πολεμάς σαν **λιοντάρι**, είσαι πολύ γενναίος.

🎵 **λιο-ντά-ρι** ✍ 'τα ζώα'

- **Λέμε και ο λέων, η λέαινα.**

- Δεν είμαι θάλασσα, αλλά έχω νερό. Τι είμαι;
.....

λιπαρός, λιπαρή, λιπαρό επίθε-

- λιπαρός ----- λίπος

το (λιπαροί, λιπαρές, λιπαρά)
→ λίπος

λιποθυμώ ρήμα (λιποθύμησα, θα λιποθυμήσω)

☑ Όταν λιποθυμάς, χάνεις τις αισθήσεις σου για λίγο. ✍ Η Αλίκη δεν έφαγε τίποτα όλη τη μερα και κόντεψε να λιποθυμήσει από την πείνα. ○ λιγοθυμώ

◇ Όταν σου έρχεται λιποθυμία, είσαι έτοιμος να λιποθυμήσεις.

🎵 λι-πο-θυ-μώ

λίπος [το] ουσιαστικό (λίπη)

☑ Το λίπος είναι το παχύ άσπρο μέρος του κρέατος. ✍ Η κυρία Μαργαρίτα τρώει κρέας χωρίς

λίπος, επειδή δε θέλει να παχύνει.

✓ **λίπος** είναι και το λάδι και το βούτυρο που χρησιμοποιείς για να μαγειρέψεις.

 «Ν' αποφεύγεις τα **λίπη** στο φαγητό **Αλέκο**» είπε η κυρία **Μαργαρίτα**. «Να κόψεις το πολύ βούτυρο»

◇ «**Τα λιπαρά φαγητά να τ' αποφεύγεις**». **λί-πος**

λίστα [η] ουσιαστικό (λίστες)

☑ Όταν κάνεις μία **λίστα**, γράφεις λέξεις ή ονόματα το ένα κάτω από το άλλο.

 Όταν η κυρία **Μαργαρίτα** πηγαίνει στην αγορά, κρατάει πά-

λίστα----- **λιχούδης**

ντα μία **λίστα** με τα ψώνια που πρέπει να κάνει. ○ κατάλογος
♪ **λί-στα**

λίτρο [το] ουσιαστικό (λίτρα)
☑ Με το λίτρο μετράμε όλα τα υγρά. ✎ Ο Κώστας αγόρασε από το μαγαζί του κυρίου Δημήτρη ένα λίτρο γάλα. ♪ **λί-τρο**

λιχούδης [ο], **λιχούδα** [η] ουσιαστικό (λιχούδηδες, λιχούδες)
☑ Όταν είσαι λιχούδης, σου αρέσει πολύ να τρως νόστιμα φαγητά και γλυκά. ○ λαίμαργος
◇ **Οι λιχουδιές είναι νόστιμα γλυκά και φαγητά.**
♪ **λι-χού-δης**

Λιχουδιά [η] ουσιαστικό
(λιχουδιές) → λιχούδης

Λιώνω ρήμα (έλιωσα, θα λιώ-
σω)

☑ Όταν κάτι **λιώνει**, γίνεται υγρό
επειδή ζεσταίνεται. Όταν **λιώνεις**
κάτι, το κάνεις υγρό.

✍ «Φάε το παγωτό σου να μη
λιώσει» είπε ο θείος Τάκης στον
Κώστα.

✓ Η κυρία Μαργαρίτα **έλιωσε** με-
ρικές πατάτες με το πιρούνι κι έ-
φτιαξε πουρέ. «Μμμμ!» είπε η Α-
θηνά «μυρίζει υπέροχα!».

✓ Η Αλίκη περπάτησε τόσο πολύ,
που τα παπούτσια της **έλιωσαν**
από το πολύ περπάτημα, δηλαδή

- λιώνω ----- λογαριάζω

χάλασαν.

◇ **λιώσιμο**

♪ **λιώ-νω**

λογαριάζω ρήμα (λογάριασα, θα λογαριάσω)

☑ Όταν λογαριάζεις, μετράς. Κάνεις πράξεις της αριθμητικής.

✍ Ο κύριος Γιάννης άρχισε να **λογαριάζει** πόσο θα κοστίσουν οι καλοκαιρινές διακοπές.

✓ Ο Κώστας και η Αθηνά **λογαριάζουν** να μείνουν λίγες μέρες ακόμα στον θείο Αλέκο. Σκέφτονται να μείνουν λίγο ακόμα.

✓ «Δεν είμαι πια τόσο μικρή και

λογαριάζω ----- λογικός

θέλω να με παίρνεις σοβαρά και να λογαριάζεις τη γνώμη μου» είπε η Αλίκη στη μαμά της.

○ υπολογίζω

◇ Κάθε μήνα πρέπει να πληρώνουμε τον λογαριασμό του τηλεφώνου. 🎵 λο-γα-ριά-ζω

λογαριασμός [ο] ουσιαστικό (λογαριασμοί) → λογαριάζω

λόγια [τα] ουσιαστικό → λέω

λογικός, λογική, λογικό επίθετο (λογικοί, λογικές, λογικά)

☑ Όταν είσαι λογικός, σκέφτεσαι προσεκτικά και κάνεις το σωστό.

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- λογικός ----- λογοτεχνία

✓ «Οι πράξεις μας πρέπει να είναι λογικές και δεν πρέπει να κάνουμε ανοησίες» είπε η δασκάλα στην Ελένη και την Αθηνά. Οι πράξεις μας πρέπει να γίνονται με τον σωστό τρόπο. ○ συνετός ● παράλογος, επιπόλαιος
◇ «Τι ανοησίες είναι αυτές, Νίκο; Έχεις χάσει τα λογικά σου; Έχεις τρελαθεί; Δεν έχεις λογική;» είπε η Αθηνά. 🎵 λο-γι-κός

λόγος [ο] ουσιαστικό (λόγοι) → λέω

λογοτεχνία [η] ουσιαστικό (λογοτεχνίες)
☑ Τα ποιήματα, τα παραμύθια,

τα διηγήματα και τα θεατρικά έργα είναι μέρος της λογοτεχνίας ενός λαού ή μίας εποχής. Λογοτεχνία λέμε όλα τα έργα που γράφουν οι συγγραφείς.

◇ Ο Ευγένιος Τριβιζάς είναι ένας λογοτέχνης που γράφει παραμύθια για παιδιά.

♪ λο-γο-τε-χνί-α

λοξός, λοξή, λοξό επίθετο
(λοξοί, λοξές, λοξά)

☑ Όταν κάτι είναι λοξό, δεν είναι ίσιο. ✍ Η Αθηνά φόρεσε ένα φόρεμα με λοξά μανίκια.

✓ Όταν ρίχνεις ένα λοξό βλέμμα σε κάποιον, τον κοιτάς θυμωμένα ή με κακή διάθεση.

- **λοξός** ----- **λούζω**

✓ Όταν κάποιος είναι **λοξός**, έχει χάσει τα λογικά του.

- τρελός
- ♪ λο-ξός

λότο [το] ουσιαστικό

☑ Το **λότο** είναι ένα τυχερό παιχνίδι με αριθμούς. Αν κληρωθούν, δηλαδή διαλεχτούν κατά τύχη, οι αριθμοί που έχεις επιλέξει, κερδίζεις πολλά χρήματα.

- ♪ λό-το

λούζω, λούζομαι ρήμα
(έλουσα, θα λούσω)

☑ Όταν **λούζεις** κάποιον, τον κάνεις μπάνιο. Όταν **λούζεσαι** ή

λούζω ----- λουκάνικο

λούζεις τα μαλλιά σου,
πλένεις τα μαλλιά σου
με σαμπουάν
και τα ξεπλένεις
με νερό.

✓ Η Αθηνά έβλεπε
ένα άσχημο όνειρο και ξύπνησε
λουσμένη στον ιδρώτα. Ήταν
μούσκεμα.

◇ Όταν στο κομμωτήριο ζητάς
λούσιμο, ζητάς να σου λούσουν
τα μαλλιά. 🎵 λού-ζω

λουκάνικο [το] ουσιαστικό
(λουκάνικα)

☑ Το λουκάνικο είναι ένα αλλα-
ντικό που έχει σχήμα κυλίν-
δρου. Είναι φτιαγμένο από κομ-

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- λουκάνικο ----- λουκέτο

μένο κρέας και μπαχαρικά, και συνήθως το τρώμε ζεστό.

♪ λου-κά-νι-κο

λουκέτο [το] ουσιαστικό
(λουκέτα)

Το λουκέτο είναι μία κλειδαριά που τη βάζουμε σε πόρτες, συρτάρια, ντουλάπια ή σάκους. Το λουκέτο είναι συνήθως μικρό και μετακινείται εύκολα.

κλειδαριά

✓ Όταν ένα μαγαζί βάζει λουκέτο, κλείνει για πάντα.

♪ λου-κέ-το

λουκουμάς ----- λουκούμι

λουκουμάς [ο] ουσιαστικό
(λουκουμάδες)

☑ Ο λουκουμάς είναι ένα γλυκό φτιαγμένο από ζυμάρι που το έχουμε τηγανίσει στο λάδι και το έχουμε καλύψει με μέλι.

🎵 λου-κου-μάς

λουκούμι [το] ουσιαστικό
(λουκούμια)

☑ Το λουκούμι είναι ένα γλυκό από σιρόπι και ζάχαρη σε σχήμα κύβου. Έχει διάφορα χρώματα.

✓ Όταν ένα φαγητό γίνεται λουκούμι, γίνεται νόστιμο και τρυφερό. Όταν κάτι σου έρχεται λουκούμι, σε βολεύει πολύ.

α
β
γ
δ
ε
ς
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- λουκούμι ----- λουλούδι

 Της Ροζαλίας της ήρθαν λουκούμι τα κόκαλα ψαριών από το μεσημεριανό φαγητό.

 λου-κού-μι

λουλούδι [το] ουσιαστικό
(λουλούδια)

 Λουλούδι είναι το μέρος του φυτού που έχει όμορφα και λαμπερά χρώματα και μοσχοβολάει. Το τριαντάφυλλο και η μαργαρίτα είναι λουλούδια.

 άνθος

 Ένα λουλουδένιο στεφάνι είναι φτιαγμένο από λουλούδια.

Μία λουλουδάτη φούστα έχει σχέδια με λουλούδια.

 λου-λού-δι 'τα λου-λούδια'

Λούνα παρκ ----- λουρί

Λούνα παρκ [το] ουσιαστικό

☑ Το λούνα παρκ είναι ένα μεγάλο ανοιχτό μέρος, φραγμένο γύρω γύρω που έχει πολλά μηχανικά παιχνίδια και θεάματα.

✎ Όταν πηγαίνουν στο λούνα παρκ, ο Ίγκλι και ο Νίκος ανεβαίνουν στα συγκρουόμενα αυτοκινητάκια. 🎵 λού-να παρκ

λουρί [το] ουσιαστικό (λουριά)

☑ Με λουρί δένουμε ή κρατάμε κι έναν σκύλο.

Λουρί έχουν και οι τσάντες.

α - λουρί ----- λουρίδα

β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

Λουρί λέμε και τη ζώνη που φορούν οι άντρες στο παντελόني τους. ○ ζώνη 🎵 λου-ρί

λουρίδα και **λωρίδα** [η] ουσιαστικό (λουρίδες και λωρίδες)

☑️ Η λουρίδα είναι ένα μακρύ και στενό κομμάτι ύφασμα, χαρτί ή άλλο υλικό. ✂️ Η Χιονάτη έκοψε το σεντόνι σε λουρίδες κι έφτιαξε ένα σκοινί για να το σκάσει από το παλάτι.

✓ Ένας μεγάλος δρόμος έχει πολλές λωρίδες κυκλοφορίας για τα αυτοκίνητα. 🎵 λω-ρί-δα - Δε λέμε λουρίδα κυκλοφορίας αλλά λωρίδα κυκλοφορίας.

λουτρό [το] ουσιαστικό
(λουτρά)

☑ Το λουτρό είναι το μέρος όπου πλένεις το σώμα σου.

○ μπάνιο

✓ Η θεία του κυρίου Μιχάλη πήγε φέτος στα λουτρά της Αιδηψού για τα πόδια της που πονούσαν. Είχε ακούσει ότι το νερό τους κάνει καλό. 🎵 λου-τρό

λοφίο [το] ουσιαστικό (λοφία)

☑ Το λοφίο είναι μία φούντα από φτερά στο κεφάλι των πουλιών.

✓ Λοφίο είναι και η φούντα που έχουν

- λοφίο ----- λυγίζω

τα καπέλα των στρατιωτικών.

🎵 λο-φί-ο

- Το λοφίο του κόκορα τι χρώμα έχει;

.....

Λόφος [ο] ουσιαστικό (λόφοι)

☑️ Ο λόφος είναι ένα μικρό βουνό με στρογγυλή κορυφή.

🖋️ Από τον **λόφο** του Λυκαβητού βλέπεις όλη την Αθήνα.

🎵 λό-φος

λυγίζω ρήμα (λύγισα, θα λυγίσω)

☑️ Όταν λυγίζεις κάτι, το πιέζεις με δύναμη χωρίς να το σπάσεις

και του δίνεις καμπύλο σχήμα. Όταν κάτι λυγίζει, παύει να είναι ίσιο και παίρνει καμπύλο σχήμα. ✎ Στο έργο που έβλεπε η Αθηνά, ο γίγαντας προσπάθησε να λυγίσει το δέντρο με το ένα του χέρι.

Το δέντρο λύγισε από τη δύναμή του. Ήταν πολύ δυνατός.

🎵 λυ-γί-ζω

λύκειο [το] ουσιαστικό (λύκεια)

☑ Όταν πηγαίνεις στο λύκειο, πηγαίνεις στο σχολείο για παιδιά από 16 μέχρι και 18 χρονών. Το λύκειο είναι μετά το γυμνά-

- λύκειο ----- λύκος

σιο και πριν το πανεπιστήμιο.
Λύκειο είναι και το κτίριο όπου
κάνουν μάθημα τα παιδιά 16
μέχρι και 18 χρονών. 🎵 λύ-κει-ο

λύκος [ο], **λύκαινα** [η] ουσια-
στικό (λύκοι, λύκαινες)

✔️ Ο λύκος είναι ένα άγριο ζώο
που μοιάζει με μεγάλο γκρι σκυ-
λί. Οι λύκοι ζουν πολλοί μαζί, σε
αγέλες.

✍️ Ο κακός λύκος ντύθηκε γιαγιά
για να ξεγελάσει την Κοκκινο-
σκουφίτσα.

✔️ Όταν πεινάς σαν λύκος, πει-
νάς πολύ.

◇ **λυκόσκυλο** 🎵 λύ-κος

✍️ 'τα ζώα'

λύνω, λύνομαι ρήμα (έλυσα, θα λύσω)

☑ Όταν λύνεις κάτι, ξεσφίγγεις το δέσιμο του. ✍ Ο κύριος Γιάννης έλυσε τη γραβάτα του για να μην τον σφίγγει στον λαιμό. ● δένω

✓ Όταν λύνεις ένα ζώο, το αφήνεις να τρέξει ελεύθερο. ● δένω

✓ Όταν λύνεις ένα πρόβλημα ή ένα αίνιγμα, βρίσκεις απάντηση σ' αυτό. ✍ Ο Ίγκλι λύνει τις πιο δύσκολες ασκήσεις στην αριθμητική, όμως στα σταυρόλεξα δύσκολα βρίσκει τη λύση.

◇ Με λυτά κορδόνια, μπορείς εύκολα να πέςεις.

🎵 λύ-νω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- λυπάμαι ----- λυπημένος

λυπάμαι ρήμα (λυπήθηκα, θα λυπηθώ)

☑ Όταν λυπάσαι, νιώθεις στεναχώρια για κάτι. ✍ Όταν χάθηκε η Ροζαλία, η Αθήνα λυπήθηκε πολύ.

✓ Όταν λυπάσαι κάποιον, νιώθεις συμπόνια γι' αυτόν.

◇ Όταν νιώθεις λύπη, νιώθεις στενοχώρια, είσαι δηλαδή **λυπημένος**. 🎵 λυ-πά-μαι

λύπη [η] ουσιαστικό (λύπες)
→ λυπάμαι

λυπημένος, λυπημένη, λυπημένο μετοχή (λυπημένοι, λυπημένες, λυπημένα) → λυπάμαι

λύση ----- λύσσα

λύση [η] ουσιαστικό (λύσεις)
→ λύνω

λύσσα [η] ουσιαστικό (λύσσειες)

☑ Η λύσσα είναι μία αρρώστια που κάνει τα ζώα να τρελαίνονται και να γίνονται λυσσασμένα. ✍ Ο κύριος Μιχάλης έκανε στον σκύλο του εμβόλιο για να μην κολλήσει λύσσα.

✓ Ο λύκος χτυπούσε με λύσσα την πόρτα για ν' ανοίξουν τα τρία γουρουνάκια. Χτυπούσε την πόρτα δυνατά, με μανία.

✓ Λέμε ότι ένα φαγητό είναι λύσσα, όταν είναι πολύ αλμυρό.

◇ Η Αθηνά λύσσαξε ν' αγοράσει κόκκινο παλτό. Το ήθελε πάρα

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- λύσσα -----λύτρα

πολύ. λυσσασμένος

♪ λύσ-σα

λύτρα [τα] ουσιαστικό

Όταν πληρώνεις λύτρα σε κάποιον, του δίνεις χρήματα για ν' αφήσει ελεύθερο ένα αγαπημένο σου πρόσωπο που το έχει αρπάξει με τη βία και το κρατάει φυλακισμένο. ♪ λύ-τρα

Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με τη Ροζαλία που χάθηκε, ψάξε μέσα στο λεξικό τις λέξεις αναστατώνω, ανησυχώ, εξαφανίζομαι, βρίσκω, καταφεύγω, κουλουριάζω, κουνώ, χαίρομαι, χοροπηδώ

λυχνάρι [το] ουσιαστικό
(λυχνάρια)

☑ Το λυχνάρι είναι ένα μικρό ρηχό δοχείο με χερούλι. Έχει ένα φιλίλι που καίει μέσα σε λάδι ή πετρέλαιο για να φωτίζει όταν είναι σκοτεινά.

✍ Ο Αλαντίν έτριψε το λυχνάρι του και βγήκε από μέσα ένα Τζίνι.

🎵 λυ-χνά-ρι

μαγαζάτορας ----- μαγεία

Μ μ

μαγαζάτορας [ο] ουσιαστικό
(μαγαζάτορες) → μαγαζί

μαγαζί [το] ουσιαστικό (μαγαζιά)

☑ Το μαγαζί είναι ένα κλειστό μέρος όπου μπορείς ν' αγοράσεις διάφορα εμπορεύματα.

✍ Το μαγαζί του κυρίου Δημήτρη είναι ένα μίνι μάρκετ.

○ κατάστημα ◇ Ο κύριος Δημήτρης είναι ο ιδιοκτήτης του μαγαζιού, δηλαδή ο μαγαζάτορας.

🎵 μα-γα-ζί

μαγεία [η] ουσιαστικό

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

--μαγεία ----- μαγειρεύω

(μαγείες) → μάγος

μάγειρας [ο], **μαγείρισσα** [η]
ουσιαστικό (μάγειρες, μαγείρισ-
σες) → μαγειρεύω

μαγείρεμα [το] ουσιαστικό
(μαγειρέματα) → μαγειρεύω

μαγειρεύω, μαγειρεύομαι ρήμα
(μαγείρεψα, θα μαγειρέψω)

Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με
το μαγαζί του κυρίου Δημήτρη,
ψάξε μέσα στο λεξικό τις λέ-
ξεις δικαστήριο, δικηγόρος, θη-
ρίο, καημένος, πιάνω, τμήμα, φυ-
λακή

μαγειρεύω ----- μαγεύω

☑ Όταν μαγειρεύεις, φτιάχνεις φαγητό. ✍ Κάθε Κυριακή η κυρία Μαργαρίτα μαγειρεύει κρέας ή ψάρι.

✓ Λέμε ότι μαγειρεύεις κάτι πίσω από την πλάτη των άλλων, όταν ετοιμάζεις κάτι στα κρυφά.

◇ Η δουλειά του μάγειρα και της μαγείρισσας είναι να μαγειρεύουν, ν' ασχολούνται με το μαγείρεμα.

🎵 μα-γει-ρεύ-ω

μαγεύω ρήμα (μάγεψα, θα μαγέψω)

☑ Όταν μαγεύεις κάποιον, του κάνεις μάγια, δηλαδή πράγματα απίστευτα και απίθανα να συμ-

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

--μαγεύω-----μαγιό

βούν. Η Κίρκη μάγεψε τους συντρόφους του Οδυσσέα και τους μεταμόρφωσε σε γουρούνια. ✓ Η Αθηνά μάγεψε όλους τους συμμαθητές της με τις υπέροχες ζωγραφιές της. Τους γοήτευσε και τους εντυπωσίασε.

◇ μάγια, μάγος, μάγισσα

♪ μα-γεύ-ω

μάγια [τα] ουσιαστικό → μαγεύω

μαγικός, μαγική, μαγικό
επίθετο (μαγικοί, μαγικές, μαγικά) → μάγος

μαγιό [το] ουσιαστικό

☑ Μαγιό λέμε το ρούχο που φο-

μαγιό-----μάγκας

ράμε όταν πάμε να κολυμπή-
σουμε. Το γυναικείο

μαγιό είναι μπικίνι

ή ολόσωμο. 🎵 μα-γιό-

Ξένη λέξη. Δεν

αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε

στον πληθυντικό αριθμό.

μαγιονέζα [η] ουσιαστικό
(μαγιονέζες)

☑️ Η μαγιονέζα είναι μία πηχτή
και κρύα σάλτσα που φτιάχνεται
με κρόκο αυγών και λάδι. Τη σε-
ρβίρουμε μαζί με κρέας ή ψάρι ή
τη βάζουμε στις σαλάτες.

🎵 μα-γιο-νέ-ζα

μάγκας [ο] ουσιαστικό (μάγκες)

α
β
γ
δ
ε
ς
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α - μάγκας ----- μαγκούρα

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

☑ **Μάγκα** λέμε αυτόν που συμπεριφέρεται σαν να είναι πολύ σίγουρος για τον εαυτό του ή που δείχνει συνέχεια τη δύναμή του. Όταν κάποιος κάνει τον μάγκα, συμπεριφέρεται προκλητικά κι επιθετικά.

✓ **Μάγκα** λέμε κι αυτόν που είναι πολύ ικανός σε ό,τι κάνει.

✎ «Αν είσαι **μάγκας**, λύσε αυτή τη δύσκολη άσκηση!» είπε ο κύριος Γιάννης στον Κώστα.

◇ **Μαγκιά** λέμε αυτό που κάνει ή λέει ο μάγκας. 🎵 μά-γκας

μαγκούρα [η] ουσιαστικό
(μαγκούρες)

☑ Η **μαγκούρα** είναι ένα μεγάλο

μαγκούρα ----- μαγνήτης

χοντρό ξύλινο μπαστούνι.

 Ο κύριος Μιχάλης φοβέριζε με τη μαγκούρα του τον σκύλο που είχε στριμώσει τα κουταβάκια στη γωνία.

 μα-γκού-ρα

μαγνήτης [ο] ουσιαστικό
(μαγνήτες)

 Ο μαγνήτης είναι ένα μέταλλο που τραβάει τα σιδερένια αντικείμενα. Τα μαγνητίζει.

✓ Όταν κάποιος σε τραβάει σαν τον μαγνήτη, σε γοητεύει.

 μαγνητίζω

 μα-γνή-της

- μαγνητίζω ----- μάγος

μαγνητίζω, μαγνητίζομαι ρήμα
(μαγνήτιστα, θα μαγνητίσω) →
μαγνήτης

μάγος [ο], **μάγισσα** [η]
ουσιαστικό (μάγοι, μάγισσες)
 Ο μάγος και η μάγισσα είναι
 ήρωες των παραμυθιών που ξέ-
 ρουν να κάνουν μάγια. Τους α-
 ρέσει να εξαφανίζονται πρόσωπα
 ή να τα μεταμορφώνουν σε κάτι
 άλλο.
 ✓ Μάγος είναι και ο ταχυδακτυ-
 λουργός που κάνει κόλπα
 μπροστά σε θεατές. Ο μάγος
 έβγαλε από το μανίκι του ένα
 μπουκέτο τριαντάφυλλα.
 ◇ «Είναι μαγικό αυτό που έκα-

μάγος -----μαδῶ

νε» είπε η Αθηνά που τον έβλεπε.
«Είναι μαγεία. Ξέρει να κάνει
πολλά μαγικά.» μά-γος
 'τα παραμύθια'

μάγουλο [το] ουσιαστικό
(μάγουλα)

Τα μάγουλα είναι οι δύο
πλευρές του προσώπου σου
που βρίσκονται ανάμεσα στα
μάτια, τ' αυτιά και τη μύτη σου.
 μά-γου-λο 'το σώμα μας'

μαδῶ και **μαδάω** ρήμα
(μάδησα, θα μαδήσω)

Όταν μαδάς ένα πουλί, βγά-
ζεις τα πούπουλά του.
 Όταν μαδάς ένα λουλούδι,

α
β
γ
δ
ε
ς
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- μαδάω ----- μαέστρος

βγάζεις τα πέταλά του ή τα φύλλα ένα ένα.

◇ **μάδημα**

♪ **μα-δώ**

Ο πρίγκιπας **μαδάει** τη μαργαρίτα για να δει αν η Χιονάτη τον αγαπάει.

μαέστρος [ο] ουσιαστικό
(μαέστροι)

☑ Ο **μαέστρος** είναι αυτός που διευθύνει την ορχήστρα. Ο **μαέστρος** της ορχήστρας δίνει οδηγίες στους μουσικούς κουνώντας τα χέρια του.

♪ **μα-έ-στρος**

μάζα ----- μαζεύω

μάζα [η] ουσιαστικό (μάζες)

☑ Η **μάζα** είναι μία μεγάλη ποσότητα από κάτι. ✍ Όταν οι πυροσβέστες άνοιξαν την πόρτα του σπιτιού που καιγόταν, ξεπήδησε απότομα μία τεράστια **μάζα** φωτιάς.

✓ Η **μάζα** είναι κι ένα μείγμα από διάφορα υλικά χωρίς σχήμα.

✍ «Για να φτιάξεις κέικ» είπε η κυρία Μαργαρίτα «πρέπει να χτυπήσεις το βούτυρο με τη ζάχαρη μέχρι να γίνουν μία **μάζα**».

🎵 **μά-ζα**

μαζεύω, μαζεύομαι ρήμα (μάζεψα, θα μαζέψω) ☑ Όταν μαζεύεις τα ρούχα σου από το

α
β
γ
δ
ε
ς
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α - μαζεύω ----- μαζεύω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

σκοινί, τα παίρνεις και τα βάζεις όλα μαζί σε μία λεκάνη. ✓ Όταν μαζεύεις ένα σκυλάκι από τον δρόμο, του προσφέρεις μέρος για να μείνει. Όταν μαζεύεις μία πέτρα, την παίρνεις από κάτω. ✓ «Μάζεψε τα μαλλιά σου, Αθηνά, να μη σου πέφτουν στα μάτια και σ' εμποδίζουν» είπε ο Κώστας. ✓ Όταν οι φίλοι μαζεύονται σ' ένα σπίτι, συναντιούνται εκεί. ◇ **μάζεμα** 🎵 μα-ζεύ-ω

Η Χιονάτη μάζεψε λουλούδια για να φτιάξει ένα στεφάνι.

μαθαίνω, μαθαίνομαι ρήμα
(έμαθα, θα μάθω)

☑ Όταν μαθαίνεις κάτι, παίρνεις μία πληροφορία. ✍ Η Αθηνά έμαθε ότι η Ροζαλία βρέθηκε επιτέλους και χάρηκε πολύ.

✓ Όταν μαθαίνεις κολύμπι, αποκτάς γνώσεις για το πώς κολυμπούν στη θάλασσα.

✓ «Κώστα, θα μου μάθεις ποδόσφαιρο;» είπε η Αθηνά. Θα μου δείξεις πώς παίζεται;

○ διδάσκω

◇ Όταν έχεις μάθημα αγγλικών, ένας δάσκαλος σου μαθαίνει αγγλικά. Όταν είσαι μαθημένος σε κάτι, είσαι συνηθισμένος σ' αυτό. Όταν είσαι μαθητής ή μαθή-

- μαθαίνω ----- μαϊμού

τρια, μαθαίνεις να κάνεις κάτι.

♪ μα-θαί-νω

μάθημα [το] ουσιαστικό
(μαθήματα) → μαθαίνω

μαθηματικά [τα] ουσιαστικό
 Τα μαθηματικά είναι το μάθημα που μιλάει για τους αριθμούς, τα σχήματα και τις πράξεις. **◇ Ο μαθηματικός είναι ο δάσκαλος που διδάσκει μαθηματικά.** ♪ μα-θη-μα-τι-κά
Δες αριθμητική

μαϊμού [η] ουσιαστικό
(μαϊμούδες)
 Η μαϊμού είναι ένα τριχωτό

μαϊμού ----- μακαρόνι

ζώο με μακριά ουρά. Ζει στις ζεστές χώρες και πηδάει από δέντρο σε δέντρο. 🎵 μαϊ-μού

Δες κλουβί

μαϊντανός [ο] ουσιαστικό
(μαϊντανοί)

✓ Ο μαϊντανός είναι ένα φυτό με δυνατό άρωμα που το χρησιμοποιούμε στη μαγειρική.

✓ Λέμε ότι κάποιος είναι μαϊντανός, όταν ανακατεύεται παντού.

🎵 μαϊ-ντα-νός

μακαρόνι [το] ουσιαστικό
(μακαρόνια)

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α - μακαρόνι ----- μακιγιάζ

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

☑ Τα μακαρόνια είναι συνήθως μακριά και λεπτά ζυμαρικά.

◇ Η μακαρονάδα είναι το φαγητό που φτιάχνεις από μακαρόνια. 🎵 μα-κα-ρό-νι

μακιγιάζ [το] ουσιαστικό

☑ Το μακιγιάζ είναι το βάψιμο του προσώπου με ρουζ, κραγιόν κι άλλα καλλυντικά. ✍ Η κυρία Μαργαρίτα πρόσεξε πολύ το μακιγιάζ της, επειδή ήθελε να δείχνει όμορφη στο πάρτι.

🎵 μα-κι-γιαζ

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

μακραίνω ----- μακριά

μακραίνω ρήμα (μάκρυνα, θα μακρύνω)

✓ Όταν μακραίνεις κάτι, το κάνεις πιο μακρύ. ✍ «Η φούστα σου είναι κοντή και πρέπει να τη μακρύνεις λιγάκι» είπε η θεία Έλλη στην Αλίκη. Όταν τα μαλλιά σου μακραίνουν, γίνονται πιο μακριά. ● κονταίνω ◇ μακριά, μακρινός, μακρύς 🎵 μα-κράι-νω

μακριά επίρρημα

✓ Όταν κάτι είναι μακριά, είναι σε μεγάλη απόσταση από σένα. ✍ Ο θείος Τάκης μένει μακριά από τον Κώστα και την Αθηνά. Μένει στην Κρήτη. ● κοντά ◇ Καθετί που βρίσκεται μακριά,

α
β
γ
δ
ε
ς
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- μακριά ----- μακρύς

είναι μακρινό. μα-κρι-ά

μακρινός, μακρινή, μακρινό
επίθετο (μακρινοί, μακρινές,
μακρινά) → μακριά

μακρύς, μακριά, μακρύ επίθετο
(μακριοί, μακριές, μακριά)

Όταν κάτι είναι μακρύ, η από-
σταση από την αρχή μέχρι και
το τέλος του είναι μεγάλη. Τα

μαλλιά της Αλίκης είναι πολύ μα-
κριά και φτάνουν μέχρι τη μέση
της. ● κοντός

✓ Ένα μακρύ ταξίδι, είναι ένα
ταξίδι που κρατάει πολύ.

◇ μακρόστενος μα-κρι-νός

μαλακός, μαλακιά/μαλακή, μαλακό επίθετο (μαλακοί, μαλακιές, μαλακά) Όταν κάτι είναι μαλακό, μπορούμε να το πλάσουμε ή να το λυγίσουμε εύκολα. Στην Αθηνά αρέσει η πλαστελίνη, γιατί είναι μαλακή και της δίνει ό,τι σχήμα θέλει.

● σκληρός Όταν το ψωμί είναι μαλακό, μπορούμε να το κόψουμε και να το φάμε εύκολα.

● ξερός Όταν ένα ύφασμα είναι μαλακό, είναι απαλό.

◇ Η φρυγανιά μαλακώνει, όταν τη βουτάς στο γάλα, γίνεται δηλαδή πιο μαλακιά. Η κρέμα μαλακώνει τα χέρια, δηλαδή τα κάνει μαλακά. μα-λα-κός

- μαλλί----- μαλλιά

μαλλί [το] ουσιαστικό (μαλλιά)

☑ Το μαλλί είναι το μαλακό τρίχωμα που έχουν τα πρόβατα. Με το μαλλί φτιάχνουμε μάλλινα υφάσματα και πλεχτά.

✓ Μαλλιά είναι οι τρίχες που έχεις στο κεφάλι σου. **◇ Το μαλλί της γριάς είναι γλυκό από καμένη ζάχαρη. Όταν κάποιος είναι μαλλιάρος, έχει πολύ μαλλί. Μία μάλλινη μπλούζα είναι μία μπλούζα φτιαγμένη από μαλλί. Όταν μαλλιοτραβιέσαι με κάποιον, μαλώνετε πολύ.**

🎵 μαλ-λί 'το σώμα μας'

μαλλιά [τα] ουσιαστικό → μαλλί

μαλλιοτραβιέμαι ----- μαμά

μαλλιοτραβιέμαι ρήμα (μαλλιοτραβήχτηκα, θα μαλλιοτραβηχτώ) → μαλλί

μαλώνω ρήμα (μάλωσα, θα μαλώσω)

☑ Όταν μαλώνεις με κάποιον, καβγαδίζεις μαζί του. ✍ Η Ροζαλία μαλώνει συχνά με τον σκύλο του κυρίου Μιχάλη.

✓ Όταν μαλώνεις κάποιον, του μιλάς αυστηρά για να διορθώσει το λάθος που έκανε. ✍ Η δασκάλα μάλωσε την Αθηνά, επειδή μιλούσε συνεχώς και δεν πρόσεχε στο μάθημα. 🎵 μα-λώ-νω

μαμά [η] ουσιαστικό (μαμάδες)

α
β
γ
δ
ε
ς
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- μαμά ----- μανάβης

Η μαμά σου είναι η γυναίκα που σε γέννησε.

 Η μαμά της Αθηνάς είναι η κυρία Μαργαρίτα. Η μαμά και ο μπαμπάς σου είναι οι γονείς σου.

μάνα, μητέρα μα-μά

μάννα [η] ουσιαστικό (μάννες, μαννάδες) → μαμά

μανάβης [ο], **μανάβισσα** [η]
ουσιαστικό

(μανάβηδες, μανάβισσες)

Ο μανάβης πουλάει φρούτα και λαχανικά.

 Το **μανάβικο** είναι το μαγαζί του μανάβη

 μα-νά-βης

μανάβικο ----- μανιτάρι

μανάβικο [το] ουσιαστικό (μανάβικα) → μανάβης

μανίκι [το] ουσιαστικό (μανίκια)

☑ Το μανίκι ενός ρούχου καλύπτει το χέρι ή μέρος του χεριού.
◇ Μία κοντομάνικη μπλούζα είναι μία μπλούζα με κοντά μανίκια. 🎵 μα-νί-κι

μανιτάρι [το] ουσιαστικό (μανιτάρια)

☑ Το μανιτάρι είναι ένα φυτό που μοιάζει με μικρή ομπρέλα και φυτρώνει ανάμεσα στα χόρτα.

🎵 μα-νι-τά-ρι

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- **μαντάρα** ----- **μανταρίνι**

μαντάρα [η] ουσιαστικό

☑ Όταν τα κάνεις **μαντάρα**, τα φέρνεις όλα άνω κάτω. ✍ Η **Ροζαλία** κλείστηκε για δύο μέρες στο σπίτι και τα έκανε όλα **μαντάρα**. 🎵 **μα-ντά-ρα**

μανταρίνι [το] ουσιαστικό
(μανταρίνια)

☑ Το **μανταρίνι** είναι φρούτο που μοιάζει με μικρό πορτοκάλι. Η φλούδα του είναι πιο μαλακή απ' αυτή του πορτοκαλιού.

◇ Το δέντρο που κάνει **μανταρίνια**, είναι η **μανταρινιά**.

🎵 **μα-ντα-ρί-νι**

μαντεύω ----- μάντης

μαντεύω ρήμα (μάντεψα, θα μαντέψω)

✓ Όταν μαντεύεις κάτι, ξέρεις τι είναι χωρίς να έχεις όλες τις πληροφορίες που χρειάζεσαι.

Όταν μαντεύεις το μέλλον, ξέρεις τι θα γίνει αργότερα. Ο

Κώστας κάθε Χριστούγεννα μαντεύει τι δώρο θα του κάνουν ο κύριος Γιάννης και η κυρία Μαργαρίτα. Το αρχαίο μαντείο

των Δελφών μάντευε τι θα γίνει στο μέλλον. Ένας μάντης μα-

ντεύει το μέλλον. μα-ντεύ-ω

μάντης [ο], **μάντισσα** [η]

ουσιαστικό (μάντες, μάντισσες)

→ μαντεύω

α
β
γ
δ
ε
ς
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- μαντίλα ----- μαντίλι

μαντίλα [η] ουσιαστικό
(μαντίλες)

✓ Η μαντίλα είναι ένα μαντίλι για να καλύπτουν οι γυναίκες το κεφάλι και τον λαιμό τους.

✍ «Οι γιαγιάδες στα χωριά φορούν μαντίλα στο κεφάλι τους»

λέει ο θείος

Αλέκος. ○ μαντίλι

🎵 μα-ντί-λα

μαντίλι [το] ουσιαστικό
(μαντίλια)

✓ Το μαντίλι είναι ένα συνήθως μικρό τετράγωνο κομμάτι ύφασμα που το χρησιμοποιούμε για να σκουπίζουμε το πρόσωπο

μαντίλι ----- μαντρί

μας ή τη μύτη μας. ✓ Μαντίλι
λέμε κι ένα συνήθως τετράγωνο
λεπτό κομμάτι ύφασμα που το
φοράνε οι γυναίκες στον λαιμό.

◇ μαντίλα 🎵 μα-ντί-λι

μάντρα [η] ουσιαστικό
(μάντρες)

☑ Η μάντρα είναι ένα ανοιχτό
μερος με φράχτη ή τοίχο γύρω
γύρω. Εκεί μπορείς να δεις και
ν' αγοράσεις διάφορα πράγμα-
τα. 📎 Ο κύριος Δημήτρης αγό-
ρασε το αυτοκίνητό του από μία
μάντρα αυτοκινήτων.

◇ μαντρότοιχος 🎵 μά-ντρα

μαντρί [το] ουσιαστικό

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- μαντρί ----- μαραγκός

(μαντριά) Το μαντρί είναι ένας κλειστός χώρος με φράχτη όπου κοιμούνται τα πρόβατα ή τα κατσίκια. στάνη

◇ μάντρα 🎵 μα-ντρί

μαξιλάρι [το] ουσιαστικό
(μαξιλάρια)

Στο μαξιλάρι ακουμπάς το κεφάλι σου όταν κοιμάσαι. Το μαξιλάρι της Αθηνάς είναι μαλακό και γεμισμένο με πούπουλα.

◇ Η μαξιλαροθήκη είναι η θήκη όπου μπαίνει το μαξιλάρι.

🎵 μα-ξι-λά-ρι

μαραγκός [ο] ουσιαστικό
(μαραγκοί)

μαραγκός----- μαραίνω

☑ Ο μαραγκός φτιάχνει έπιπλα και άλλα ξύλινα αντικείμενα.

✍ Ο μπαρμπα-Τζεπέτο ήταν μαραγκός κι έφτιαξε τον Πινόκιο από ξύλο. ○ ξυλουργός

🎵 μα-ρα-γκός

μαραίνω, μαραίνομαι ρήμα (μάρανα, θα μαράνω)

☑ Όταν ένα φυτό μαραίνεται, χάνει το χρώμα και τη ζωντάνια του.

✓ Η παγωνιά μαραίνει τα λουλούδια.

✓ Λες «Αυτό με μάρανε» για κάτι που δε σου είναι απαραίτητο.

◇ Όταν είσαι μαραμένος, είσαι στενοχωρημένος. 🎵 μα-ραί-νω

α
β
γ
δ
ε
ς
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- μαργαρίτα ----- μαριονέτα

μαργαρίτα [η] ουσιαστικό
(μαργαρίτες)

☑ Η μαργαρίτα είναι ένα λουλούδι με άσπρα πέταλα και κίτρινο στο κέντρο.

🎵 μαρ-γα-ρί-τα **Δες μαδώνω**

μαργαριτάρι [το] ουσιαστικό
(μαργαριτάρια)

☑ Το μαργαριτάρι είναι στρογγυλό και το βρίσκουμε μέσα σε κάποια όστρακα. **◇ Με το**

μαργαριτάρι φτιάχνουμε μαργαριταρένια κοσμήματα.

🎵 μαρ-γα-ρι-τά-ρι

μαριονέτα [η] ουσιαστικό

μαριονέτα ----- μάρμαρο

(μαριονέτες)

☑ Η μαριονέτα είναι μία ξύλινη κούκλα που την κουνάς μ' ένα σκοινί. 🎵 μα-ριο-νέ-τα

μάρκα [η] ουσιαστικό (μάρκες)

☑ Η μάρκα είναι το όνομα μίας εταιρείας που έχει κάποια προϊόντα. 🖋️ Η Μερσεντές είναι μία ακριβή μάρκα αυτοκινήτων.

✓ Όταν κάποιος αγοράζει μάρκες, αγοράζει ακριβά ρούχα από γνωστούς σχεδιαστές.

🎵 μάρ-κα

μάρμαρο [το] ουσιαστικό (μάρμαρα)

☑ Το μάρμαρο είναι ένα άσπρο

α
β
γ
δ
ε
ς
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- μάρμαρο ----- μαρμελάδα

πέτρωμα. Από αυτό φτιάχνουμε σπίτια και αγάλματα.

 Ο Παρθενώνας είναι φτιαγμένος από μάρμαρο.

✓ Λέμε ότι μένεις μάρμαρο, όταν μένεις ακίνητος, όπως ένα άγαλμα. Όταν κάτι είναι μαρμάρινο, είναι φτιαγμένο από μάρμαρο. μάρ-μα-ρο

μαρμελάδα [η] ουσιαστικό (μαρμελάδες)

 Η μαρμελάδα είναι λιωμένα φρούτα, βρασμένα με ζάχαρη.

 Κάθε πρωί ο Κώστας τρώει μία φέτα με βούτυρο και μαρμελάδα ροδάκινο. μαρ-με-λά-δα

μαρούλι----- μαρτυριάρης

μαρούλι [το] ουσιαστικό
(μαρούλια)

✓ Το μαρούλι είναι ένα λαχανικό με πράσινα φύλλα. Με το μαρούλι φτιάχνεις σαλάτες.

✍ «Τα λαγουδάκια τρώνε μαρούλι.» **◇ Η μαρουλοσαλάτα είναι μία σαλάτα με μαρούλι.**

🎵 μα-ρού-λι

μάρτυρας [ο], [η] ουσιαστικό
(μάρτυρες) → μαρτυρώ

μαρτυριάρης, μαρτυριάρα,
μαρτυριάρικο επίθετο (μαρτυριάρηδες, μαρτυριάρες, μαρτυ-

- μαρτυριάρης ----- μαρτυρώ

ριάρικα) → μαρτυρώ

μαρτύριο [το] ουσιαστικό (μαρ-
τύρια) → μαρτυρώ

μαρτυρώ και **μαρτυράω** ρήμα
(μαρτύρησα, θα μαρτυρήσω)
 Όταν μαρτυράς ένα μυστικό,
το φανερώνεις. Η Αθηνά δεν
κρατάει μυστικό. Τα μαρτυράει
όλα στον Κώστα. Είναι μαρτυ-
ριάρα. Όταν μαρτυράς, βασα-
νίζεσαι και ταλαιπωρείσαι πολύ.
 Η βαλίτσα ήταν πολύ βαριά και
η κυρία Μαργαρίτα μαρτύρησε
να τη σηκώσει. Ήταν μαρτύριο γι'
αυτήν. Ο μάρτυρας σ' ένα δι-
καστήριο δίνει πληροφορίες

μαρτυρώ-----μάσκα

για μία δίκη. **Μαρτυριάρης, μαρ-
τύριο** 🎵 μαρ-τυ-ρώ

μάσκα [η] ουσιαστικό (μάσκες)

☑ Με τη μάσκα καλύπτεις το πρόσωπό σου για να μη σε γνωρίζουν. Η μάσκα έχει τρύπες στα μάτια για να βλέπεις. Μάσκα φορούν και οι γιατροί, όταν κάνουν εγχειρίσεις για να προστατεύονται από τα μικρόβια.

✓ Η μάσκα μαλλιών είναι μία κρέμα που μαλακώνει τα μαλλιά. **◇ Μασκαράς** είναι αυτός που φοράει μάσκα και ντύνεται καρναβάλι. **Όταν μασκαρεύεσαι ή όταν πας σ' ένα μασκέ πάρτι, φοράς μάσκα και ντύνεσαι καρ-**

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- μάσκα ----- μασκότ

ναβάλι. 🎵 μά-σκα

μασκαράς [ο] ουσιαστικό (μα-σκαράδες) → **μάσκα**

μασκαρεύομαι ρήμα (μασκα-ρεύτηκα, θα μασκαρευτώ) → **μάσκα**

μασκότ [η] ουσιαστικό
 Οι μασκότ των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας του 2004 ήταν ο Φοίβος και η Αθηνά. Ήταν τα σύμβολα των αγώνων.

μασκότ ----- μαστίγιο

♪ μα-σκότ

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

μασουλώ και **μασουλάω**, **μασουλιέμαι** ρήμα (μασούλησα, θα μασουλήσω)

☑ Όταν μασουλάς κάτι, το μασάς αργά και για πολλή ώρα με κλειστό το στόμα σου.

✍ Εδώ και μισή ώρα η Αθηνά **μασουλάει** πατατάκια μπροστά στην τηλεόραση. **◇ μασούλημα**

♪ μα-σου-λώ

μαστίγιο [το] ουσιαστικό
(μαστίγια)

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- μαστίγιο ----- μαστίχα

☑ Το μαστίγιο είναι ένα δερμάτινο λουρί. ✎ Οι θηριοδαμαστές χτυπούν τα λιοντάρια στο τσίρκο με το μαστίγιο.

◇ Όταν κάποιος μαστιγώνει ένα ζώο, το χτυπάει με το μαστίγιο.

🎵 μα-στί-γι-ο

μαστιγώνω, μαστιγώνομαι
ρήμα (μαστίγωση, θα μαστιγώσω) → μαστίγιο

μαστίχα [η] ουσιαστικό
(μαστίχες)

☑ Η μαστίχα έχει ωραίο άρωμα και γεύση, και τη μασάς χωρίς να την καταπίνεις. ✎ Η Αθηνά

μαστίχα ----- μαστορεύω

μασάει μαστίχα μετά το φαγητό
για να καθαρίζουν τα δόντια της.

○ τσίχλα 🎵 μα-στί-χα

μάστορας [ο], **μαστόρισσα** [η]
ουσιαστικό(μάστορες, μαστό-
ρισσες) Ο μάστορας είναι
ένας τεχνίτης. Ο υδραυλικός και
ο ξυλουργός είναι μάστορες.

✓ Μάστορα λέμε και τον χτίστη.

◇ Όταν μαστορεύεις, κατασκευ-
άζεις ή επιδιορθώνεις κάτι.

🎵 μά-στο-ρας

μαστορεύω, μαστορεύομαι
ρήμα (μαστόρεψα, θα μαστο-
ρέψω) → μάστορας

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- **μασχάλη** ----- **μασώ**

μασχάλη [η] ουσιαστικό
(μασχάλες)

☑ Η **μασχάλη** ενώνει τη μέσα μεριά του χεριού με το υπόλοιπο σώμα σου. 🎵 μα-σχά-λη
✍ 'το σώμα μας'

μασώ και **μασάω, μασιέμαι**
ρήμα (μάσησα, θα μασήσω)

☑ Όταν **μασάς** κάτι που τρώγεται, το δαγκώνεις και το κάνεις με τα δόντια σου κομματάκια για να το καταπιείς.

✓ Όταν **μασάς** τσίχλα, τη δαγκώνεις συνέχεια με τα δόντια σου χωρίς να την καταπίνεις.

◇ **μάσημα** 🎵 μα-σώ

μάτι [το] ουσιαστικό (μάτια)

☑ Με τα μάτια σου βλέπεις.

✓ Στο μάτι της κουζίνας ακουμπάς τις κατσαρόλες για να μαγειρέψεις.

✓ Τηγανίζεις αυγά μάτια χωρίς ν' ανακατέψεις το ασπράδι με τον κρόκο.

✓ Λέμε ότι έχεις τα μάτια σου δεκατέσσερα, όταν προσέχεις πολύ. Ακόμη λέμε ότι κοιτάς κάποιον με μισό μάτι, όταν δεν τον συμπαθείς. **◇ Όταν κοιτάς κάποιον ή κάτι με τα μάτια σου, του ρίχνεις μία ματιά. Όταν ματιάζεις κάποιον, τον κοιτάζεις με ζήλια ή με κακία.**

🎵 μά-τι 🖋 'το σώμα μας'

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- **ματιά** ----- **ματσάκι**

ματιά [η] ουσιαστικό (ματιές) → μάτι

ματιάζω ρήμα (μάτιασα, θα ματιάσω) → μάτι

ματς [το] ουσιαστικό

Το ματς είναι ένας αγώνας ποδοσφαίρου ανάμεσα σε δύο ομάδες. Ο Κώστας και ο Νίκος παρακολούθησαν στην τηλεόραση το ματς Άρης-ΠΑΟΚ.

🎵 ματς

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

ματσάκι [το] ουσιαστικό

ματσάκι ----- ματώνω

(ματσάκια)

✓ Το ματσάκι είναι ένα σύνολο από ίδια πράγματα, δεμένα μαζί. ✍ Η κυρία Μαργαρίτα αγόρασε από τη λαϊκή ένα ματσάκι κρεμμυδάκια. 🎵 μα-τσά-κι

ματώνω ρήμα (μάτωσα, θα ματώσω)

✓ Όταν ένα μέρος του σώματος σου ματώνει, τρέχει απ' αυτό αίμα. ✍ Η Αθηνά έτρεχε με το ποδήλατο κι έπεσε κάτω. Η μύτη της μάτωσε κι έγινε κόκκινη.

✓ Η Ροζαλία γρατσούνισε τον Κώστα και του μάτωσε το χέρι. Το έκανε να τρέχει αίμα.

🎵 μα-τώ-νω

α
β
γ
δ
ε
ς
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- μαυρίζω ----- μαύρος

μαυρίζω ρήμα (μαύρισα, θα μαυρίσω) → μαύρος

μαύρισμα [το] ουσιαστικό (μαυρίσματα) → μαύρος

μαύρος, μαύρη, μαύρο επίθετο (μαύροι, μαύρες, μαύρα)

☑ Όταν κάτι είναι μαύρο, έχει το σκοτεινό χρώμα της νύχτας.

✓ Όταν κάποιος είναι μαύρος, έχει μαύρο δέρμα.

✓ Λέμε ότι τα χέρια μας είναι μαύρα, όταν είναι βρόμικα. Ακόμη λέμε ότι κάποιος γίνεται μαύρος από τον ήλιο, όταν παίρνει χρώμα το καλοκαίρι.

● άσπρος ◆ Όταν μαυρίζεις,

μαύρος ----- μαχαίρι

γίνεσαι μαύρος από τον ήλιο.

● ασπρίζω Το μαύρισμα είναι το χρώμα που παίρνεις από τον ήλιο. Το μαύρο είναι το σκοτεινό χρώμα της νύχτας.

● άσπρο, λευκό

 μαύ-ρος 'τα χρώματα'

μαχαίρι [το] ουσιαστικό
(μαχαίρια)

Το μαχαίρι είναι ένα εργαλείο με κοφτερή λεπίδα για να κόβεις πράγματα. Ο κύριος Γιάννης πήρε το μαχαίρι για να κόψει ψωμί.

✓ Λέμε ότι όταν πιέζεις κάποιον, του βάζεις το μαχαίρι στον λαιμό. Ακόμη όταν είσαι μαλωμέ-

α
β
γ
δ
ε
ς
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- μαχαίρι ----- μάχη

νος με κάποιον, λέμε ότι είσαστε στα μαχαίρια μεταξύ σας.

◇ Τα μαχαιροπίρουνα είναι τα μαχαίρια, τα κουτάλια και τα πιρουνία που χρησιμοποιείς στο τραπέζι για να φας.

🎵 μα-χαί-ρι 'η κουζίνα'

μαχαιροπίρουνα [τα] ουσιαστικό → μαχαίρι

μάχη [η] ουσιαστικό (μάχες)

☑ Η μάχη είναι μία μεγάλη σύγκρουση δύο στρατών, όταν γίνεται πόλεμος.

✓ Μάχη λέμε και τον αγώνα ανάμεσα σε δύο άτομα ή σε δύο ομάδες για το ποιος θα νικήσει.

μάχη ----- μεγάλος

 Ο Κώστας και η Αθηνά έδωσαν μάχη για το ποιος θα φάει το γλυκό. μά-χη

μεγάλος, μεγάλη, μεγάλο
επίθετο (μεγάλοι, μεγάλες, μεγάλα) Όταν κάτι είναι μεγάλο, το μέγεθός του είναι πάνω από το κανονικό. Η τσάντα της Αθηνάς είναι μεγάλη και χωράει πολλά βιβλία.

✓ Όταν κάποιος είναι μεγάλος στην ηλικία, έχει περισσότερα χρόνια από σένα.

✓ (σαν ουσιαστικό) «Οι μεγάλοι μάς συμβουλεύουν για το καλό μας» είπε ο Νίκος στην Ελένη.

✓ Όταν ένας πολιτισμός είναι

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- μεγάλος----- μέγεθος

μεγάλος, είναι πολύ σπουδαίος.

● μικρός ◇ Όταν κάποιος είναι μεγαλύτερος από σένα, είναι πιο μεγάλος. ● μικρότερος

◇ Όταν μεγαλώνεις, γίνεσαι πιο μεγάλος. ● μικραίνω

🎵 με-γά-λος ✍️ 'αντίθετα'

μεγαλώνω ρήμα (μεγάλωσα, θα μεγαλώσω) → μεγάλος

μέγεθος [το] ουσιαστικό (μεγέθη)

☑️ Το μέγεθος μάς δείχνει πόσο μικρό ή μεγάλο είναι κάτι.

✍️ Το πιατάκι του καφέ έχει πιο μικρό μέγεθος από ένα πιάτο σούπας.

μέγεθος-----μεζές

✓ Στα ρούχα ή τα παπούτσια το μέγεθος είναι το νούμερο που φοράς. «Τι μέγεθος ρούχα φοράει ο θείος Αλέκος;» ρώτησε η Αθηνά.

○ νούμερο μέ-γε-θος

μέδουσα [η] ουσιαστικό
(μέδουσες)

☑ Η μέδουσα είναι ένα ζώο της θάλασσας που το σώμα της μοιάζει με ομπρέλα. Αν σ' ακουμπήσει μία μέδουσα, το δέρμα σου κοκκινίζει και νιώθεις φαγούρα. ○ τσούχτρα

 μέ-δου-σα 'η θάλασσα'

μεζές [ο] ουσιαστικό (μεζέδες)

α
β
γ
δ
ε
ς
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- μεζές ----- μεζούρα

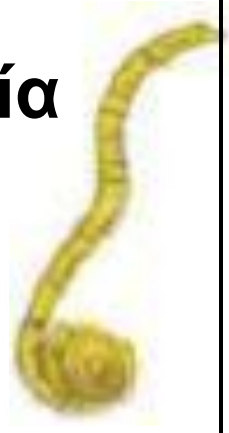
Οι μεζέδες είναι μικρά κομμάτια φαγητού με δυνατή, πικάντικη γεύση. Ο κύριος Γιάννης ετοίμασε μεζέδες για ούζο και κάλεσε τους φίλους του να φάνε μαζί. με-ζές

μεζούρα [η] ουσιαστικό
(μεζούρες)

Η μεζούρα είναι μία ταινία με αριθμούς για να μετράς το μήκος.

 Η μοδίστρα πήρε τα μέτρα της κυρίας Μαργαρίτας με τη μεζούρα για να της ράψει μία φούστα.

✓ Η μεζούρα είναι κι ένα μικρό δοχείο για να μετράς τα υγρά

μεζούρα ----- μεθυσμένος

και τα στερεά. ✎ Για να φτιάξει φύλλο πίτας, η κυρία Μαργαρίτα ανακάτεψε έξι μεζούρες αλεύρι με λίγο νερό και λίγο λάδι.

🎵 με-ζού-ρα

μέθοδος [η] ουσιαστικό (μέθοδοι) Η μέθοδος είναι ένας τρόπος για να κάνεις κάτι.

✎ «Η καλύτερη μέθοδος για ν' αδυνατίσεις είναι να τρως λίγο και συχνά» είπε ο γιατρός στον θείο Αλέκο. 🎵 μέ-θο-δος

μεθυσμένος, μεθυσμένη, μεθυσμένο μετοχή (μεθυσμένοι, μεθυσμένες, μεθυσμένα) → μεθώ

α
β
γ
δ
ε
ς
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α - μεθώ ----- μείγμα

β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

μεθώ και **μεθάω** ρήμα (μέθυσσα, θα μεθύσω)

☑ Όταν μεθάς, ζαλίζεσαι από το πολύ κρασί.

✓ Όταν μεθάς από χαρά, είσαι πολύ χαρούμενος.

◇ Όταν είσαι μεθυσμένος, έχεις μεθύσει από το πολύ κρασί.

🎵 με-θώ

μείγμα [το] ουσιαστικό (μείγματα)

☑ Όταν φτιάχνεις ένα μείγμα, βάζεις πολλά πράγματα μαζί και τα' ανακατεύεις. 🖋️ Η κυρία

Μαργαρίτα ήθελε να φτιάξει κέικ. Ανακάτεψε λοιπόν αυγά, ζάχαρη, βούτυρο κι αλεύρι κι έριξε το

μείγμα ----- μειώνω

μείγμα σ' ένα ταψί. 🎵 μείγ-μα

**μειονέκτημα [το] ουσιαστικό
(μειονεκτήματα)**

✓ Όταν κάτι έχει μειονεκτήματα, έχει ελαττώματα ή του λείπει κάτι. ✍ Το πιο μεγάλο μειονέκτημα του κυρίου Μιχάλη είναι ότι θυμώνει εύκολα.

● πλεονέκτημα

🎵 μει-ο-νέ-κτη-μα

μειώνω ρήμα (μείωσα, θα μειώσω) ✓ Όταν μειώνεις κάτι, το κάνεις πιο λίγο ή πιο μικρό.

✍ «Αν θέλεις ν' αδυνατίσεις, πρέπει να μειώσεις το φαγητό» είπε ο γιατρός στον θείο Αλέκο.

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- μειώνω ----- μελαγχολικός

○ μικραίνω, λιγοστεύω

● αυξάνω

✓ Όταν μειώνεις κάποιον, τον προσβάλλεις και τον υποτιμάς.

✍ Ο Κώστας μείωσε την Αθηνά, όταν της είπε πως δε ζωγραφίζει τόσο ωραία όσο η θεία Κατερίνα.

🎵 μει-ώ-νω

μελαγχολικός, μελαγχολική, μελαγχολικό επίθετο (μελαγχολικοί, μελαγχολικές, μελαγχολικά) Όταν είσαι μελαγχολικός, νιώθεις θλίψη για κάτι.

✍ Σήμερα η Αθηνά είναι μελαγχολική, επειδή αύριο θα κλείσουν τα σχολεία και θα χάσει τους συμμαθητές της. ○ στενοχω-

μελαγχολικός ----- μελάνι

ρημένος ● χαρούμενος

✓ Όταν κάτι είναι μελαγχολικό, σου προκαλεί θλίψη.

✍ Όταν βρέχει, ο καιρός είναι μελαγχολικός.

🎵 με-λαγ-χο-λι-κός

μελάνι [το] ουσιαστικό
(μελάνια)

☑ Το μελάνι είναι το μαύρο υγρό που βγάζει η σουπιά και το χταπόδι για να θολώνει το νερό.

✓ Μελάνι είναι και το σκούρο υγρό που βάζουμε στα στίλο ή στους εκτυπωτές για να γράφουμε. 🎵 με-λά-νι

α
β
γ
δ
ε
ς
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- μελαχρινός ----- μέλι

μελαχρινός, μελαχρινή, μελαχρινό επίθετο (μελαχρινοί, μελαχρινές, μελαχρινά)

Όταν κάποιος είναι μελαχρινός, έχει μαύρα μαλλιά και σκούρο δέρμα. με-λα-χρι-νός

μελετώ και **μελετάω** ρήμα (μελέτησα, θα μελετήσω)

Όταν μελετάς κάτι, το διαβάζεις προσεκτικά και προσπαθείς να το καταλάβεις ή να το μάθεις.

 Η Αλίκη μελετά τα μαθήματά της δύο ώρες τη μέρα.

 με-λε-τώ

μέλι [το] ουσιαστικό

Το μέλι είναι το παχύ και πο-

μέλι ----- μέλισσα

λύ γλυκό υγρό που φτιάχνουν οι μέλισσες στην κυψέλη. Η Α-θηνά τρώει το πρωί μία φέτα με βούτυρο και μέλι.

✓ Λέμε ότι τα περνάς μέλι γάλα με κάποιον, όταν τα περνάτε πολύ καλά. Όταν λέμε ότι τα λόγια σου είναι μέλι, εννοούμε ότι είναι πολύ γλυκά και ευχάριστα.

◇ Ο μήνας του μέλιτος είναι το ταξίδι που κάνει ένα παντρεμένο ζευγάρι μετά τον γάμο του.

 μέ-λι

μέλισσα [η] ουσιαστικό
(μέλισσες)

☑ Η μέλισσα είναι ένα έντομο που φτιάχνει μέλι και κερί. Οι

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- μέλισσα ----- μελιτζάνα

μέλισσες φτιάχνουν το μέλι
τους μέσα στην κυψέλη.

♪ μέ-λισ-σα

μελιτζάνα [η] ουσιαστικό
(μελιτζάνες)

☑ Η μελιτζάνα είναι ένα μοβ μακρουλό λαχανικό που τρώγεται μαγειρεμένο. ✎ Η κυρία Μαργαρίτα μαγείρεψε παπουτσάκια, δηλαδή μελιτζάνες γεμιστές με κιμά και κρεμμύδι.

Είμαι πολύ γλυκό. Ποιο είμαι;

.....

μελιτζάνα ----- μέλος

✓ Κοροϊδευτικά λέμε ότι μία μεγάλη μύτη μοιάζει με μελιτζάνα.

🎵 με-λι-τζά-να

μέλλον [το] ουσιαστικό

✓ Το μέλλον είναι ο χρόνος που θα έρθει. ✍️ Η κυρία Μαργαρίτα λέει ότι στο μέλλον θα κάνει περισσότερα ταξίδια απ' ό,τι τώρα.

● παρελθόν 🎵 μέλ-λον

μέλος [το] ουσιαστικό (μέλη)

✓ Μέλος μίας ομάδας είναι κάποιος που ανήκει ή συμμετέχει σ' αυτή. ✍️ Ο κύριος Δημήτρης είναι μέλος του συλλόγου «Οι

α
β
γ
δ
ε
ς
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- μέλος ----- μενού

φίλοι των ζώων».

✓ **Μέλη** λέμε και τα μέρη του σώματος των ανθρώπων και των ζώων. 🎵 **μέ-λος**

μεμβράνη [η] ουσιαστικό (μεμβράνες)

☑ Τα δάχτυλα της πάπιας είναι ενωμένα μ' ένα λεπτό δέρμα, τη μεμβράνη. ✓ Με μεμβράνη τυλίγουμε μερικά τρόφιμα.

✍ Η κυρία Μαργαρίτα τύλιξε το σάντουιτς του Κώστα στη μεμβράνη για να το πάρει στο σχολείο. 🎵 **μεμ-βρά-νη**

μενού [το] ουσιαστικό

☑ Το μενού είναι ο κατάλογος

μενού ----- μέντα

με τα φαγητά που έχει ένα εστιατόριο. ✓ **Μενού** είναι και το σύνολο των φαγητών που περιέχει ένα γεύμα. ✍️ «**Το μενού για σήμερα το μεσημέρι έχει ψητό ψάρι, σαλάτα και παγωτό**» είπε η κυρία Μαργαρίτα στα παιδιά. 🎵 με-νού

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

μέντα [η] ουσιαστικό (μέντες)

☑️ Η μέντα είναι ένα φυτό με αρωματικά φύλλα. Με γεύση μεντας φτιάχνουμε μαστίχες, καραμέλες και ποτά. 🎵 μέ-ντα

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α - μένω ----- μέρα

β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

μένω ρήμα (έμεινα, θα μείνω)

☑ Όταν μένεις κάπου, κατοικείς εκεί για πάντα ή για λίγο.

✍ Η Αθηνά και ο Κώστας μένουν μόνιμα στην Αθήνα. Ο θείος Τάκης πάλι ταξιδεύει πολύ και μένει συχνά σε ξενοδοχεία.

✓ Τα μαγαζιά μένουν κλειστά τις Κυριακές στην Ελλάδα.

✓ Όταν ένας λεκές μένει στο ρούχο, εξακολουθεί να υπάρχει και μετά το πλύσιμο. ● φεύγω

✓ Όταν χαλάει το αυτοκίνητο, μένουμε στη μέση του δρόμου, δεν μπορούμε να προχωρήσουμε. 🎵 μέ-νω

μέρα και **ημέρα** [η] ουσιαστικό

μέρα ----- μεράκι

(μέρες, ημέρες)

☑ Κάθε πρωί ξεκινά μία καινούρια ημέρα. Μία ημέρα έχει 24 ώρες. Οι ημέρες της εβδομάδας είναι: Δευτέρα, Τρίτη, Τετάρτη, Πέμπτη, Παρασκευή, Σάββατο, Κυριακή.

✓ Μέρα είναι όταν ο ήλιος είναι στον ουρανό, προτού δηλαδή νυχτώσει. ✍ Η κυρία Μαργαρίτα δούλευε όλη μέρα και το βράδυ πήγε να βοηθήσει τη θεία Κατερίνα για τη γιορτή του θείου Σταμάτη. 🎵 μέ-ρα

✍ 'εποχές-οι μήνες-οι μέρες', 'η διάρκεια της μέρας'

μεράκι [το] ουσιαστικό (μερά-

α
β
γ
δ
ε
ς
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- μεράκι ----- μεριά

κια) Το μεράκι είναι η πολύ μεγάλη επιθυμία σου για κάτι.

 Ο Κώστας το έχει μεράκι να ταξιδέψει στο εξωτερικό.

✓ **Μεράκι** είναι και η αγάπη ή η φροντίδα σου για κάτι που σου αρέσει. Η κυρία Μαργαρίτα

έχει μεγάλο μεράκι για τα λουλούδια της. με-ρά-κι

μεριά [η] ουσιαστικό (μεριές)

Η μεριά είναι η πλευρά ενός πράγματος. Η μπλούζα του Νίκου είχε ξηλωθεί και ήταν από τη μία μεριά κοντή και από την άλλη μακριά.

✓ «Από ποια μεριά φυσάει ζεστός αέρας;» ρώτησε ο θείος Τά-

μεριά ----- μέρος

κης. ○ κατεύθυνση

✓ Λες «Σε καλή μεριά!» σε κάποιον που μόλις έχει πάρει χρήματα. 🎵 με-ριά

μερίδα [η] ουσιαστικό (μερίδες)

☑ Η μερίδα είναι μία ποσότητα φαγητού. ✎ Μετά την προπόνηση στο ποδόσφαιρο ο Κώστας πεινάει πολύ και τρώει δύο μερίδες φαγητό. 🎵 με-ρί-δα

μέρος [το] ουσιαστικό (μέρη)

☑ Το μέρος είναι ένα σημείο ή ένας τόπος. ✎ Σε ποιο μέρος της Αθήνας μένει η Αθηνά;

✓ Μέρος είναι και η χώρα ή η περιοχή.

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- μέρος ----- μεσαίος

 «Από ποιο μέρος είσαι;» ρώτησε η Αθηνά τον Ίγκλι. «Από την Αλβανία» απάντησε εκείνος.

✓ Το μέρος είναι και το τμήμα από ένα σύνολο.

 Ο Κώστας έκοψε το ψωμί σε δύο ίσα μέρη. μέ-ρος

μέσα επίρρημα

Τα ψάρια ήταν μέσα στη γυάλα και η Ροζαλία τα κοίταζε.

 μέ-σα

μεσαίος, μεσαία, μεσαίο επίθετο (μεσαίοι, μεσαίες, μεσαία)

μεσαίος ----- μέση

☑ «Πάτησε το μεσαίο από τα τρία κουμπιά για ν' ανοίξει το ντιβιντί» είπε ο κύριος Γιάννης στην κυρία Μαργαρίτα. Πάτησε το κουμπί που βρίσκεται στη μέση.

✓ Ο Κώστας φοράει το μεσαίο μέγεθος στις μπλούζες, ενώ η Αθηνά το μικρό. Ο Κώστας φοράει ένα μέτριο μέγεθος στις μπλούζες, ούτε μεγάλο ούτε μικρό. ◇ μέση, μέσο ♪ με-σαί-ος

μεσάνυχτα [τα] ουσιαστικό

☑ Όταν έχουμε μεσάνυχτα, η ώρα είναι δώδεκα τη νύχτα.

◇ νύχτα, μέση ♪ με-σά-νυ-χτα

μέση [η] ουσιαστικό

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- μέση ----- μέση

Η μέση είναι το στενό σημείο που ενώνει το πάνω με το κάτω μέρος του σώματος σου. Η ζώνη κρατάει το παντελόνι ή τη φούστα στη μέση σου.

✓ Όταν κόβεις κάτι στη μέση, το κόβεις σε δύο ίσα μέρη.

✓ Όταν κάτι γίνεται στη μέση του χρόνου, γίνεται στα μισά του, περίπου τον Ιούνιο.

✓ Όταν αφήνεις κάτι στη μέση, δεν το τελειώνεις.

◇ **μεσαιός, μέσο**

🎵 μέ-ση 'το σώμα μας'

- Μέσα στο όνομά μου μπορείς να βρεις τη λέξη νύχτα. Τι είμαι;

.....

μεσημέρι [το] ουσιαστικό
(μεσημέρια)

☑ Στις δώδεκα η ώρα έχουμε μεσημέρι, δηλαδή μέση της μερας. Το μεσημέρι είναι μετά το πρωί και πριν το απόγευμα.

◇ Ο μεσημεριανός ύπνος είναι ο ύπνος του μεσημεριού.

Το μεσημεριανό είναι το γεύμα που τρώμε το μεσημέρι.

🎵 με-ση-μέ-ρι

🖋 'τη διάρκεια της ημέρας'

μέσο [το] ουσιαστικό (μέσα)

☑ Η κυρία Μαργαρίτα πληρώνεται στα μέσα του μήνα, δηλαδή στις δεκαπέντε του κάθε μήνα.

✓ Χρησιμοποιείς ένα μέσο για

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- μέσο ----- μεταδίδω

να πετύχεις τον σκοπό σου.

 «Η ειλικρίνεια και η εμπιστοσύνη είναι τα καλύτερα μέσα για ν' αποκτήσεις φίλους» είπε η δασκάλα.

✓ Το λεωφορείο, το αυτοκίνητο και το τρένο είναι μεταφορικά μέσα.

◇ **μεσαίος, μέση** μέ-σο

μέσω επίρρημα

Ο θείος Τάκης πέταξε από Αθήνα για Λονδίνο μέσω Ρώμης. Για να πάει στο Λονδίνο, πέρασε πρώτα από τη Ρώμη.

 μέ-σω

μεταδίδω, μεταδίδομαι ρήμα

μεταδίδω ----- μετακινώ

(μετέδωσα, θα μεταδώσω)

☑ Όταν η τηλεόραση μεταδίδει ένα μήνυμα ή μία είδηση, τα ανακοινώνει.

✓ Όταν μία αρρώστια μεταδίδεται, περνάει εύκολα από άτομο σε άτομο. Όταν μία φωτιά μεταδίδεται, προχωράει από ένα μέρος σ' ένα άλλο. ◇ Όταν κάτι μεταδίδεται, γίνεται η μετάδοση του. ♪ με-τα-δί-δω

μετακίνηση [η] ουσιαστικό
(μετακινήσεις) → μετακινώ

μετακινώ, μετακινούμαι ρήμα
(μετακίνησα, θα μετακινήσω)

☑ Όταν μετακινείς κάτι, το βά-

α - μετακινώ ----- μετακομίζω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

ζεις σε άλλη θέση. Ο Κώστας μετακίνησε τον καναπέ για να πάρει το μπαλάκι που ήταν από κάτω.

✓ Όταν μετακινείσαι, αλλάζεις θέση και πηγαίνεις από ένα σημείο σ' ένα άλλο. Η Αλίκη

μετακινήθηκε στο πρώτο θρανίο για να βλέπει καλύτερα στον πίνακα.

◇ Όταν μετακινείς κάτι, κάνεις μία μετακίνηση. **κινώ**

🎵 με-τα-κι-νώ

μετακομίζω ρήμα (μετακόμισα, θα μετακομίσω)

☑ Όταν μετακομίζεις, αλλάζεις σπίτι και μεταφέρεσαι από ένα σπίτι σ' ένα άλλο. Όταν μετακο-

μετακομίζω-----μετάλλιο

μίζεις, μπορεί ν' αλλάζεις και πόλη ή χώρα. Η οικογένεια του Ίγκλι μετακόμισε από την Αλβανία στην Ελλάδα.

◇ Όταν μετακομίζεις, κάνεις μετακόμιση. με-τα-κο-μί-ζω

μετακόμιση [η] ουσιαστικό (μετακομίσεις) → μετακομίζω

μετάλλιο [το] ουσιαστικό (μετάλλια)

Το μετάλλιο είναι το μεταλλικό στρογγυλό βραβείο που παίρνουν οι αθλητές όταν νικούν. Τα μετάλλια μπορεί να είναι χρυσά, αργυρά και χάλκινα. Η Ελλάδα κέρδισε πολλά

α
β
γ
δ
ε
ς
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- μετάλλιο ----- μέταλλο

μετάλλια στους Ολυμπιακούς αγώνες του 2004.

◇ μέταλλο

♪ με-τάλ-λι-ο

μέταλλο [το] ουσιαστικό
(μέταλλα)

☑ Το μέταλλο είναι ένα σκληρό και συνήθως λαμπερό υλικό, όπως το σίδηρο και το ατσάλι. Με τα μέταλλα φτιάχνουμε συνήθως εργαλεία, αυτοκίνητα και μηχανές. Με τα πολύτιμα μέταλλα, όπως ο χρυσός και το ασήμι, φτιάχνουμε κοσμήματα.

◇ μεταλλικός, μετάλλιο

♪ μέ-ταλ-λο

μεταμορφώνω - μεταμόρφωση

μεταμορφώνω, μεταμορφώνομαι ρήμα (μεταμόρφωσα, θα μεταμορφώσω)

☑ Όταν μεταμορφώνεις κάποιον, του αλλάζεις την εξωτερική εμφάνιση, τον κάνεις εντελώς διαφορετικό.

 Η Κίρκη μεταμόρφωσε τους συντρόφους του Οδυσσέα σε γουρούνια.

◇ Ο Οδυσσέας έμεινε έκπληκτος μ' αυτή τη μεταμόρφωση.

μορφή 🎵 με-τα-μορ-φώ-νω

μεταμόρφωση [η] ουσιαστικό (μεταμορφώσεις) → μεταμορφώνω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- μεταμφιέζομαι ----μετανάστης

μεταμφιέζομαι ρήμα (μεταμφι-
έστηκα, θα μεταμφιεστώ)

☑ Όταν μεταμφιέζεσαι, αλλά-
ζεις το ντύσιμό σου για να μη σε
αναγνωρίζουν. ✍ Της Απόκριες

η Αθηνά μεταμφιέστηκε πειρα-
τής και κανένας δεν κατάλαβε
ποια ήταν. ○ μασκαρεύομαι

◇ Όταν μεταμφιέζεσαι, κάνεις
μία μεταμφίεση.

🎵 με-ταμ-φι-έ-ζο-μαι

μεταμφίεση [η] ουσιαστικό
(μεταμφιέσεις) → μεταμφιέζομαι

μετανάστης [ο], **μετανάστρια**
[η] ουσιαστικό (μετανάστες,
μετανάστριες)

μετανάστης ----- μετανιώνω

☑ **Μετανάστης** είναι κάποιος που φεύγει από την πατρίδα του για να βρει δουλειά σ' άλλη χώρα. ✍ **Οι γονείς του Ίγκλι είναι μετανάστες στην Ελλάδα από την Αλβανία.** **◇ μεταναστεύω**
🎵 με-τα-νά-στης

μετανιώνω ρήμα (μετάνιωσα, θα μετανιώσω)

☑ Όταν μετανιώνεις για κάτι, λυπάσαι που το έκανες. ✍ **Η Ελένη μετάνιωσε που μίλησε άσχημα στην Αθηνά και της ζήτησε συγνώμη.**

✓ Όταν το μετανιώνεις, αλλάζεις γνώμη. ✍ **Ο Ίγκλι το μετάνιωσε και σκέφτεται να μην πάει**

α
β
γ
δ
ε
ς
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

--μετανιώνω ----- μεταξύ

στην εκδρομή. με-τα-νιό-νω

μετάξι [το] ουσιαστικό (μετάξια)

Το **μετάξι** είναι ένα απαλό ύφασμα από κλωστή που φτιάχνουν οι κάμπιες που λέγονται **μεταξοσκώληκες**. Η κυρία

Μαργαρίτα φοράει στον λαιμό της ένα **μαντίλι** από **μετάξι**.

✓ Όταν κάτι είναι πολύ απαλό, λέμε πως είναι σαν **μετάξι**.

◇ Όταν κάτι είναι **μεταξένιο**, μοιάζει με **μετάξι**. Όταν κάτι είναι **μεταξωτό**, είναι φτιαγμένο από **μετάξι**. με-τά-ξι

μεταξύ επίρρημα

Η τάξη της Αθηνάς πήγε στο

μεταξύ ----- μεταφέρω

δημαρχείο μεταξύ του πρώτου και του δεύτερου διαλείμματος, δηλαδή μετά το πρώτο και πριν από το δεύτερο. ✓ Ο Κώστας και ο Νίκος είναι φίλοι. Μεταξύ τους υπάρχει μεγάλη φιλία.

○ ανάμεσα 🎵 με-τα-ξύ

μεταφέρω, μεταφέρομαι ρήμα (μετέφερα, θα μεταφέρω)

✓ Όταν μεταφέρεις κάτι, το μετακινείς και το πας κάπου που

Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με την εκδρομή του Κώστα ψάξε στις λέξεις απότομος, εκδρομή, επιμένω, κακοκαιρία, ακυρώνω, πρόγραμμα, σέβομαι

α
β
γ
δ
ε
ς
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

--μεταφέρω----- μεταφράζω

δεν είναι πολύ κοντά. Ο Ίγκλι και οι γονείς του νοίκιασαν ένα φορτηγό για να μεταφέρουν τα έπιπλά τους στο νέο σπίτι. Τα έπιπλα μεταφέρθηκαν από το παλιό στο νέο σπίτι μέσα σε μία μέρα. κουβαλώ
◇ Όταν μεταφέρεις κάτι, κάνεις μία μεταφορά. με-τα-φέ-ρω

μεταφορά [η] ουσιαστικό
(μεταφορές) → μεταφέρω

μεταφράζω, μεταφράζομαι
ρήμα (μετάφρασα, θα μεταφράσω)

Όταν μεταφράζεις ένα κείμενο, μεταφέρεις τις λέξεις του

μεταφράζω ----- μεταχειρίζομαι

κειμένου από μία γλώσσα σε μία άλλη.

 «Δεν ξέρω καλά αγγλικά, μήπως μπορείς να μου μεταφράσεις αυτή τη διαφήμιση;» είπε η Αθηνά στην Αλίκη. «Μπορείς να μου δώσεις μία μετάφραση του κειμένου;» ρώτησε η Αθηνά.

 με-τά-φρα-ση

μετάφραση [η] ουσιαστικό
(μεταφράσεις) → μεταφράζω

μεταχειρίζομαι ρήμα (μεταχειρίστηκα, θα μεταχειριστώ)

 Ο πατέρας του Νίκου είναι μηχανικός. Στη δουλειά του μεταχειρίζεται πολλά μηχανήματα.

α
β
γ
δ
ε
ς
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- μεταχειρίζομαι ----- μέτριος

Χρησιμοποιεί πολλά μηχανήματα. ✓ «Δεν πρέπει να μεταχειριζόμαστε άσχημα τα ζώα» είπε η δασκάλα. Δεν πρέπει να τους φερόμαστε άσχημα, να έχουμε κακή συμπεριφορά.

◇ Όταν κάτι είναι μεταχειρισμένο, έχει χρησιμοποιηθεί και δεν είναι πια καινούριο.

♪ με-τα-χει-ρί-ζο-μαι

μέτριος, μέτρια, μέτριο επίθετο (μέτριοι, μέτριες, μέτρια)

☑ Όταν κάποιος ή κάτι είναι μετριο, έχει μεσαίο ύψος, βάρος ή μέγεθος.

✓ Ένας μέτριος καφές, δεν είναι ούτε πικρός ούτε γλυκός.

μέτριος ----- μέτρο

✓ Ένας μέτριος μαθητής, δεν είναι ούτε καλός ούτε κακός.

◇ μέτρο 🎵 μέ-τρι-ος

μετρό [το] ουσιαστικό

☑ Το μετρό είναι ένα τρένο που τρέχει σε τούνελ κάτω από τη γη. 🎵 με-τρό

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

μέτρο [το] ουσιαστικό (μέτρα)

☑ Το μέτρο είναι η μονάδα με το οποίο μετράμε τις επιφάνειες.

🖋 «Το τραπέζι της κουζίνας μας είναι ένα μέτρο» είπε ο Κώστας.

✓ Μέτρο λέμε και το όργανο με

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α - μέτρο ----- μετρώ

β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

το οποίο μετράμε τις επιφάνειες.

 Ο κύριος Γιάννης είναι αρχιτέκτονας και χρησιμοποιεί το **μετρο** για να φτιάξει τα σχέδιά του.

✓ Όταν παίρνεις **μέτρα** από κάτι, το μετράς. Η κυρία Μαργαρίτα πήρε τα **μέτρα** του καναπέ για ν' αγοράσει ένα κάλυμμα.

 μέ-τρο

μετρώ και **μετράω**, **μετριέμαι**
ρήμα (μέτρησα, θα μετρήσω)

Όταν μετράς πράγματα ή πρόσωπα, χρησιμοποιείς αριθμούς για να υπολογίσεις πόσα είναι. Η Αθηνά **μέτρησε** τους συμμαθητές της και τους έβγαλε

25. ○ λογαριάζω

μετρώ ----- μήκος

✓ Όταν ξέρεις να μετράς, ξέρεις να λες τους αριθμούς με τη σειρά. ✍️ Η Αθηνά ξέρει να μετράει ως το 1000! ◇ Το μέτρημα είναι αυτό που κάνεις όταν μετράς. 🎵 με-τρώ

μέτωπο [το] ουσιαστικό
(μέτωπα)

☑️ Το μέτωπό σου είναι το πάνω μέρος του προσώπου σου ανάμεσα στα μαλλιά και τα φρύδια.

✓ Το μέτωπο του πολέμου είναι η πρώτη γραμμή που γίνονται οι μάχες. 🎵 μέ-τω-πο

✍️ 'το σώμα μας'

μήκος [το] ουσιαστικό (μήκη)

α
β
γ
δ
ε
ς
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- μήκος ----- μήλο

Όταν ξέρουμε το μήκος ενός πράγματος, ξέρουμε πόσο μακρύ είναι. Για να βρει το μήκος του τραπέζιού, ο κύριος Γιάννης υπολόγισε με το μέτρο την απόσταση από τη μία πλευρά στην άλλη.

● πλάτος μήκος

μήλο [το] ουσιαστικό (μήλα)

Το μήλο είναι ένα στρογγυλό φρούτο που έχει σπόρους στο εσωτερικό του. Υπάρχουν κόκκινα, κίτρινα και πράσινα μήλα.

 Η κακιά βασίλισσα έδωσε στη Χιονάτη ένα δηλητηριασμένο μήλο.

✓ Όταν παίζεις τα μήλα, είσαι

μήλο ----- μήνας

ανάμεσα σε δύο φίλους σου και για να κερδίσεις πρέπει να πιάσεις τη μπάλα που πετάει ο ένας στον άλλο.

◇ Το δέντρο που κάνει μήλα είναι η μηλιά. 🎵 μή-λο

μήνας [ο] ουσιαστικό (μήνες)

☑ Ο μήνας είναι μία περίοδος του χρόνου που έχει 28, 29, 30 ή 31 μέρες. Κάθε χρόνος έχει 12 μήνες. 🎵 μή-νας

✍ 'οι εποχές- οι μήνες- οι μέρες'

- Η κακιά μάγισσα μ' έδωσε στη Χιονάτη. Τι είμαι;

.....
.....

- μήνυμα ----- μήνυμα

μήνυμα [το] ουσιαστικό
(μηνύματα)

☑ Το μήνυμα είναι μία πληροφορία που δίνεις σε κάποιον ή παίρνεις από κάποιον που είναι μακριά. Το ηλεκτρονικό μήνυμα είναι ένα μήνυμα που στέλνεις ή που δέχεσαι στο κομπιούτερ. Το γραπτό μήνυμα το στέλνεις ή το δέχεσαι στο κινητό σου τηλέφωνο.

 Η κυρία Μαργαρίτα δε βρήκε τον κύριο Γιάννη και του άφησε ένα μήνυμα στον τηλεφωνητή.

✓ Το μήνυμα του παραμυθιού «Η Χιονάτη και οι εφτά νάνοι» είναι ότι η αγάπη νικάει τα πάντα.

🎵 μή-νυ-μα

Βάσει του ν. 3966/2011 τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του Νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946, 108, Α).

**Απαγορεύεται η αναπαραγωγή
οποιοδήποτε τμήματος αυτού του
βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώ-
ματα (copyright), ή η χρήση του σε
οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γρα-
πτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας
και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και
Αθλητισμού /ΙΤΥΕ -ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.**

Ἐπειδή και η γύρω διχρωσση
μπούζει να είναι,
και με η η κέν δάνατος πεδαι
ἀγα σία φεματα.

Μέλισσα Ζήνων

ὈΥΚΑΧΗΜΟΝΕΙ
ΟΥΖΗΤΕΙΤΑΚΕΧΥΤΗΣ

α.ωττωκαρδαμ
υπωκαρδαμ

ΠΥΧΗΝΤ: ΠΥΧΗΝΤ:

ΨΑΥΑΛΟΝΥ

ΒΙΑΡ

Βαγ

—υ— —υυ— —υυ— υυ—
—υ— —υυ— —υυ—

